

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vitae Sanctorvm

complectens sanctos Mensium, Aprilis, Maii & Ivnii

Lippeloo, Zacharias

Coloniae Agrippinæ, 1603

Vita S. Athanasii, Episcopi Alexandrini; Orthodoxæ fidei propugnatoris
inuictiſimi: Ex ijs quæ extant in Annalibus C. Baronij. Obijt anno à Christi
Incarnatione 372. Damasi Papæ 6. Valentiniani & ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-42716

VITA S. ATHANASII, EPISCOPI
 alexandrini; Orthodoxæ fidei propugnatoris
 uictissimi: Ex ijs quæ extant in Annalibus
 Baronij, Obijt anno à Christi Incarnatione 311,
 Damasi Papæ 6 Valentiani & Valenti Imperatoris
 9. Cum sedisset annos 46.

Vide tom.
 3 & 4.

2 Maij.

Patria eius.

Prælidium
 Pontificatus
 eius.

Beatus Athanasius, Alexandria Aegypti
 uicinitate clarissima, Parentibus Christianis
 religione spectatis oriundus: optimæ
 spei iuuenis plus minus duodennis, collata
 postea Pontificæ dignitatis prælidium, in
 cum æqualibus edidit sanè accommodatissimè
 Cum quodam siquidem tempore, quo Alexan-
 drinæ Ecclesiæ præerat vir diuinus Alexander,
 magna puerorum turba (inter quos & Athana-
 sius) conuenisset in litore maris ludibunda,
 quasi futurorum prænunciij Episcopum (ut fieri
 solet) imitari, ac quædam secretiora & mystica,
 quæ à sacerdotibus in Ecclesia geri mos est, se-
 dulò peragere. Et primò quidem Athanasium in
 medio multitudinis constitutum manibus im-
 positis Antistitem ordinârunt; dein ipsi uelut
 Presbyteros & Diaconos allecti, alios pueros
 catechumenos ut ab ipso baptizarentur ad
 adducere: At ille eis de more omnia perageret
 aqua marina pueros tingere; quin & in speciem
 maturam aliquam adhibere exhortationem.
 Quæ cū diutinè intentius summa admiratione
 B. Alexander inspectasset; accitis cōfestim cleri-
 cis, ilicò omnes pueros comprehendere & ad se
 perducere imperat. Cumque adessent, quis eis
 ludus & quid egissent, vel quomodo, percontata-
 tur: Illi, ut talis habet ætas, pauidi negare primò
 deinde rem gestam per ordinem pandunt; & bo-
 pitia
 tentur pe
 Episcopi
 inquiren
 interrog
 & ab eo c
 religio
 quatus c
 quibus in
 nibus qu
 debere
 est. Atha
 vel pres
 stros con
 ne tradid
 tempore
 co suffic
 nuò rati
 parentib
 alterum
 ac inter
 sed & lu
 quidem e
 dente ten
 habuit. A
 fuisse Ath
 mum ad
 natus in
 Porro
 illa Nicæ
 cognitur
 per dies
 le aut ter
 cabatur f
 tractatu

prizatos à se esse quosdam cathumenos confitentur per Athanasium: qui ludi illius puerilis, Episcopus fuerat simulatus. Tum ille diligenter inquirens ab his, qui baptizati dicebantur, quid interrogari fuerint, quidve responderint; simul & ab eo qui interrogauerat; ubi videt secundum religionis nostræ ritum cuncta constare; colloquutus cum Concilio clericorum statuit, illis quibus integris interrogationibus & responsionibus aqua fuerat infusa, iterari baptismum non debere; sed adimpleri ea quæ à sacerdotibus mos est. Athanasium verò, atque eos, quos ludus ille vel presbyteros habere visus fuerat, vel ministros conuocatis parentibus, sub Dei obtestatione tradidit Ecclesiæ suæ nutriendos. Paruo autè tempore cum à Notario integrè, & Grammatico sufficietè Athanasius fuisset instructus, continuo tanquam fidele Domini commendatum à parentibus B. Antistiti restituitur: qui eum veluti alterum Samuelem in templo Domini nutriuit, ac interim non tantùm Theologicis facultatibus sed & Iurisprudentia plenè imbutum, primò quidem conuictorem ac scribam; deinde procedente tempore in Pontificatu successorem suum habuit. At non semper apud Alexandrum mansisse Athanasium, sed quandoq; profectum in eremum adhæsisse Magno illi Antonio, ipse Athanasius in eius vita à se scripta significat.

Porò eo quidem tempore quo celeberrima illa Nicæna Synodus esset indicta, de Arii hæresi cognitura: simulac Nicæam conuenire Patres, per dies singulos agebantur conuentus; nec facile aut temerè de re tanta statuere audebant. Euocebatur frequenter Arius in cõcilium, & assidue tractatu assertiones eius discutiebantur, & quid

Athanasius cum socijs traditur erudiendus ecclesiæ.

1. Reg. ca. 2.

Felix progressus eius in studijs.

Conc. Nice. aduers. Ariū hæret. qui filium Dei creatum & factum affirmavit. & tempus aliquod fuisse eum non

erat: ac pro,
indè Patri
honore im-
parè & sub-
stantia diffi-
mitem.

Arium ibi
dem dispu-
tando exa-
girat Atha-
nasius.

Athanasij di-
gnitas in
Synodo.

aduersum hæc teneri deberet aut statui, summa
cum liberatione quærebat. Atque cum dispu-
tatio (vt sit) in varias & obscuras distraheretur
quæstiones, in singulis de fide disputationibus
Catholici Episcopi id potissimum contende-
bant, ne quid ab eo, quod traditum esset, inno-
retur, sed in omnibus incorrupta seruaretur an-
tiquitas. In his verò certaminibus in hoc nobilissi-
mo sanctissimorum Antistitum coetu, in hac le-
ctissima ex omnibus totius Europæ, Africæ, & Asi-
siq; Ecclesijs celeberrimorum antiquitatis memori-
Patrum corona, tum aliorum multorum eruditorum ho-
minum, tum maxime Athanasij, iam Ecclesiæ Ale-
xandrinæ ordinati Diaconi, in disserendo pa-
ritia & acumen ingenij enituit; vnde & prætere-
ris ipse Arii & Arianorum omnium acerbilli-
mum atque sempiternum in se odium & in-
uidiam prouocauit. Cum siquidem eum viderent
Catholicæ veritatis præ se ferre acerrimum
defensorem, quibusdam primò quæstio-
nibus eum tentare cœpère: deinde & ipse Arius
aperto Marte ipsum inuadens, expugnare con-
atus est. At incassum tela coniecit in hominem
dei scuto contentum, quo omnes inoffensus istius
excepit, & verbi Dei ancipiti gladio hostes in-
gigans, oculos cunctorum in se conuertit, quod
maximam hostium inuidiam concitauit, adeo vt
manus omnium essent contra eum, & manus o-
mnes aduersus omnes strenuè demicarent. Fuit
enim in his, quæ ad mutuas conflictationes per-
tinent, Athanasius pars magna Synodi; libera ei
concessa licentia aduersus Arianos agendis; lœp-
tandem (Domino cooperante) effecit, vt anathe-
mate damnata fuerit hæresis Ariana, Ariantique
reiecti sint.

Quint

Quinto verò plus minus pòst mense Alexander Episcopus alexandrinus, cum iam de vita discessurus esset, suum Episcopatu successorem Athanasium reliquit. Qui tametsi aufugerat, ne in illo gradu locaretur, diuinitùs tamen denuò repertus est: quandoquidem diuinis quibusdam indicijs præsignificatum fuerat beato Aniceti, non alium quàm hunc ei successorem fore. Nam cum esset iam morti vicinus, Athanasium, qui neutiquã aderat, nominatim appellat. Atque ubi eius gentilis, qui fortè aderat, cum nomen illud audiret, respondisset; obtulit ille, quasi eum non vocasset. Rursum vocat Athanasium: & quia hoc sæpius fecisset; ille alter Athanasius qui aderat, deinceps silentio usus est; siquidem ille qui aberat, significabatur: quod etiam beatus ipse Alexander more Prophetæ apertè indicauit, cum diceret; Athanasii, putas te posse effugere? non tamen effugies. Et quidem captasse visus est Athanasius eundi Constantinopolim ad comitatum occasionem, cum iam Alexander senio & morbo grauatus, crederetur è vita proximè migraturus, nè cathedram Pontificalem post eius emigrationem inuitus ascendere cogeret: quem absentem & quasi fuga lapsum, idem moriens ad id ipsum interpellârat.

Cum iam itaque Antistes ille egregius Alexander, qui primus omnium aduersus grassantem Arii impietatem sublime vexillum erexerat, & strenuè assiduò quoque contra Arii blasphemiam decertaret, iamque senex decrepitæ ætatis sine viuendi fecisset; oēs multitudo, popululque Catholicæ Ecclesiæ in vnum coactus, quasi in speciem vnius corporis & animæ, clamoribus vociferatio-

E e s nibus

Ab Alexandro Antistite designatur successor in Episcopatu Alexandrino.

nibusque postulare Athanasium (paulò post re-
uersum) Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopum darij
idque publicis votis à Christo expetere; Antisti-
tes pro electione Episcopi ibidem congregatos
vt facerent, per multos dies & noctes iureiuran-
do obtestari; cum interea nec ipsi ab Ecclesijs dis-
cederent, neque Episcopis discedendi facultatem
permitterent; donec tandem sub omnium oculis,
exclamationibusque Athanasium Episcopum crea-
rent; bonum siquidem illum, religiosum,
Christianum, deuotarium, ideoque dignissimum
Antistitem omnes prædicabant. Quanta tunc
vbi que gaudia? animorum alacritates? popu-
lorum desiderio videndi hominis accursus?
quæque per Ecclesias lætitiæ & gratulationes
ad Dominum?

Inter hæc liuore tabescentes Ariani à bello
postea haud destitère impij: sed vt in initio ad-
uersus beatum huius viri magistrum arma sum-
pserant, & ipse non aliter atq; filius patri, ei ad-
uocatus aderat; ac veluti Ionathæ armiger acce-
debat; ita post in hunc ipsum, vt primùm in Epi-
scopatum successerat, impetum fecere. Cui nam-
que paulò antè Arius ab Ecclesia per B. Alexan-
dri Episcopum, eiectus esset: Eusebiani discipuli
pariter & socij impietatis, semetipsum est
ctos esse arbitantes; multis adhortationibus A-
lexandro scripserunt, ne Arium extra Ecclesiam
relinqueret. Alexandro autem ob pietatem in
Christum, hominem impium non recipiente, in
Athanasium eius tunc Diaconum iras cõuertunt:
& quia eum aliquid esse apud Alexandrum &
in pretio haberi, curiosè animaduertent, &
quia iam antea eius pro Christo pietatem in Sy-
nodo Nicœna, vbi magna cum libertate contra
Aria-

1. Reg. ca. 14.

Eusebiani
cũ Catholi-
cos sese si-
mularent,
occultè fa-
uebant Ari-
anis.

Arianā hærēsin disseruerat. experti essent: in gra-
uissimum odū exarsere. Vbi autē Deus eum ad E-
piscopatum prouexit; veterem iam olim malitiā
resouētes, veriti illius orthodoxam mentem. &
in resistendo cōtra impietatem robur, conscien-
tia vecordes. omnibus rationibus coniurationes
in eum coquebant. princepsq; hac in re Eusebius
Nicomediensis fuit conscientia suā furijs agita-
tus præcepit. At Athanasius iam in sede Pontifica-
li confirmatus, & circa fidem orthodoxam ma-
gnus Zelotes, Ecclesiāq; Catholicę propugnator
factus acerrimus, cum cōgregationes & auulsio-
nes à Meletianis schismaticis, Arianis iam iun-
ctis, vndiq; fieri intelligeret, & optaret cōiun-
tionem Ecclesię facere, conquerēbatur, & mina-
batur; admonēbatq;: verū nihil efficiebat, ne-
moq; aduertebat. Quin & inde multum exa-
cerbati Meletiani cum abiissent ad Constantinū
Augustum expostulaturi aduersus Athanasium;
Eusebius & qui cum eo erant Arianis, oblatam si-
bi optatam occasionem arripientes, aduersus A-
thanasium commouere Imperatorem conati
sunt: quare eum apud Constantinum vt seditio-
nis & tumultus in Ecclesiā auctorem falso insi-
mulant; & quod plerosq; in Ecclesiā ingredi
cupientes prohiberet; cum liceret concordiam
inter omnes constitui, si istud vnum permittere-
tur. Quas criminationes contra eum confictas,
multi Episcopi & Clerici qui cum Ioanne Mele-
tianorum Antistite conspirabant, quiq; con-
tinenter ferē ad Imperatorem accedebant, ve-
ras esse confirmauēre; atque adēd dixerunt, se
orthodoxos esse: & tum eum, tum Episcopos
sibi subiectos, cædis, vinculorum, plagarum in-
iuste inflictarum, vulnerū, & incendij Ecclesiarū
accusa-

Eusebiani, A-
rio ab Eccle-
sia eiecto,
Athanasio
insideantur
& Meletia-
nis, schisma-
ticis: qui af-
firmabant
tēpore per-
secutionis
laicos, non
statim ad po-
nitentiā re-
cipiendos
esse.

Athanasius
eos virget.

Accusatur
ab iisdem a-
pud Constā-
tinum Imp.
de seditione
& tumultu.

accusauere. Vbi verò Athanasius etiam signifi-
 casset Imperatori iniquas Ioannis & Episcopo-
 rum sibi fauentium ordinationes, & non eas so-
 lum, verumetiam innouationem decretorum
 Concilij Niceni, & fidem corruptam; seditiones
 que & cõrumelias orthodoxis impositas, crimi-
 nis loco illis obiectasset. Imperator deinceps
 habebat cui crederet.

Misit quoque Eusebius ad Athanasium litteras
 hortatorias de Ario restituendo & in Ecclesia
 Alexandrinam recipiendo; sed ita, vt sine scrip-
 tura maneretur: scriptis autem speciem rogantis pro-
 se ferret. Verum vbi illi respõdisset, hæresis in-
 uentorẽ veritati infestũ, & damnatũ ab vniuerso
 hoc Concilio, minimẽ recipiendum esse. Con-

stantinũ Imperatorẽ adiens, in Athanasium multa
 obloquitus, eiusdẽ priuatos affectus aduersus
 Arium criminatõ, alias in eum calumnias corro-
 gans atque Arium verẽ pœnitentem affirmans,
 eò animum Imperatoris in eundem Athanasium
 concitauit, vt Constantinus planẽ indignans,
 minaces ad Athanasium litteras scripserit, quibus
 ille sic rescripsit quæ veritati consentanea
 essent, vt Augusti animum placaret: nimirum

isthæc omnia ab Eusebio Ariano homine se-
 losẽ Catholicum proficente agi, vt damnatam

Arianam hæresin, iterum occulto tramite resti-
 tueret; cum alioqui nec Arius verẽ pœnitens
 erroris esset. Hæc & alia ipse id genus multa
 quibus Constantini animus antè concitatus qui-
 euit. Cum verò intelligeret Eusebius, nunquam
 Alexandriam Arium habiturum accessum,
 quamdiu Athanasius præesset Ecclesiæ Alexan-
 drinæ: vt eum è sede depellat, cũ Meletianis ite-
 rum consilium agitat, quò calumniarum artibus

Athanasius
 expurgat se
 ab aduersa-
 riorum calu-
 lamnijs.

Alia in A-
 thanasium ca-
 lūnia: quod
 nimirum A-
 rium pœni-
 tentem nol-
 let in Eccle-
 siam recipere.

Refutantur
 ab eodem.

cio ac confectis criminibus, eundē reddant Con-
 stantino infensissimum, atque hac via è sede de-
 turbent. Interim paucos illos diutius expectatos
 nactus tranquillitatis dies Athanasius; ut susce-
 ptum Episcopale munus, uti par erat, obiret,
 quod magis sibi necessarium visum est, opus ag-
 greditur; perdifficile quidem; nempe quo vni-
 versam eandemque amplissimam Alexandrinam
 Ecclesiam subiecta perlustrando Diocesim, quae
 haeresis & schisma, praviq̄ue mores in Ecclesijs
 corruptissent, vigilatissimo studio restauraret, re-
 stitueretq̄; in eis fidē & pacem exulem: moresq̄,
 corruptos Ecclesiastica disciplina componeret.

Et primò quidem Mareotem regionem per-
 lustrans, intellexit ex ei⁹ loci presbytero, Ischy-
 a quendam moribus improbissimū, sub specie simu-
 lati presbyteri, conari sui pagi incolas decipere,
 iactantem se presbyterum esse: cuius temeritatē
 Athanasius cum per Macarium presbyterum suū
 eò cum alio ablegatum repressisset, ille despera-
 bundus ad Meletianos confugit. Hinc illi postea
 in Macarium calumniā de fracto calice concin-
 narunt, & novas easdemq̄; enormes accusationes
 adversus Athanasium compararunt: qui cū cunctas
 ex officio visitaret Ecclesias, nō in ciuitatibus tā-
 tum, oppidis, atq̄; vicis positas, sed & quae in soli-
 tudinibus desertisq̄; locis, penēs sanctos Mona-
 chos erant, inuisit. Siquidem cum Monasterium
 S. Pachomij Abbatis egregia sanctitate conspi-
 cui summo gaudio & exultatione animi visita-
 set, Magnum quoque Anthonium monachorum
 omnium fama celeberrimū, utpotē antiquiorē,
 & vitę præstantia sanctiorem, atque coenobitarū
 omnium auctorem & principem; quocū ab ado-
 lescētia assueuerat, inuisit; ad eumq̄; benedictio
 nis

Incurbit
 reformatio-
 nis sua Dioc
 eosis Atha-
 nasius.

Ischyra mē
 titus cleri-
 cus agit pres-
 byterum.

Inuisit Ss
 Pachomium
 Abbatem, &
 magnum il-
 lum Antho-
 nium; cui &
 munera lar-
 gitur.

nis gratia duo pallia attulit quorū altero Paulo primo Eremitæ corpus cū ex hac vita migrasset, ei^o rogatu, festinè allato inuoluit: alterum idem Anthonius moriens, eidem qui dederat Athanasio legauit: qui non ipsum S. Anthonium inuoluit, sed & monachis eius discipulos; Ecclesias quoque atque monasteria in eremo posita Episcopo li munere perstrauit.

Porro Meletiani ex Athanasij uisitatione, ipse ille omne adhibuit studium, ut eos sub iure obedientia ipsorum Primatis, Episcopi Alexandrini redigeret, admodum in ipsum commotum iterum cū Eusebianis isto fœdere, nouis calumnijs aduersus eum apud Constantinum Imperatorem agere molitur. Certiorem fecerat Athanasius Imperatorem prius, de eorum schismate iterum acrius recrudescente: quando his acceptis idem Constantinus eos ad se accersit. Arripunt autem Eusebiani libenter occasionem, quam magna industria conquisissent. Siquidem expectati fuerant, sedente Athanasio, nullam fore Arrianæ hæresis propagandæ. Meletiani igitur, communicato simul concilio, mittunt ad Imperatorem Iulianum Eudemum, & Callinicum, qui & Athanasium infamarent calumnijs, nempe in ditione Aegyptijs tributum de pendendis Ecclesiasticis, atque illud pariter exegisse: verum quæ alia occasione præsentibus tunc aderant duo presbyteri Alexandrini, Apis atque Macarius, illorum maiestatis crimen in Athanasium facile dilauerunt, & ut existimandū, de re per Athanasium gestâ Constantinum reddidit certiorem; non fuisse (quod calumniabantur aduersarij) eiusmodi indictionem & tributum exactorem, sed Athanasij

Non aduersarij
cri
minationes
in Athanasium
de linteis nempe
pro Ecclesijs exactis
quasi tributum
Confutatur
a suis.

rogatione
anorum
namenta
tribue
fuisse non
spontane
fio ex mo
Paulus er
collestar
ted in trib
quenqua
scribens
Eiusm
euerit At
Meletian
verum a
ducit pe
Macarium
defender
sacrum c
fissimum
reum cot
auri vim
sus Imper
quod gra
ad eodem
Constant
tis audire
tia, illos
illum au
tis testib
Qui a
lo quide
bus Nic
vna cum

rogationem ad populum, seu collectam Christi-
 anorum more fieri solitam, ad Ecclesiarum or-
 namenta & Dei cultum amplificandum, de con-
 tribuendis linteaminibus factam; populi verò
 fuisse non coactam, sed liberam collationem,
 spontaneamque oblationem; idque sibi Athana-
 sio ex more & instituto Apostolico vendicante:
 Paulus enim Græciæ & Asiæ etiam pecuniarum
 collectam indixit; sed ea moderatione, ut à spon-
 te duntaxat veller accipere; non autem cogeret
 quenquam ad præstandum, ut ipse ad Corinthios
 scribens pluribus monet.

Cor. 16.

Eiusmodi autem purgata calumnia haud qui-
 evère Athanasij aduersarij: siquidem Eusebiani
 Meletianos licet victos non permiserunt abire;
 verum ad novas consarciendas calumnias cõ-
 ducunt perditos homines; qui in primis aduersus
 Macarium presbyterum, qui apud Imperatorem
 defenderat Athanasium, scelus effingunt, quod vas
 sacrum confregerit: Athanasium autem ut infen-
 sissimum reddant Imperatori, maiestatis rursus
 reum constituunt; accusantes nimirum, ingentem
 auri vim misisse cuidam Philumeno, qui aduer-
 sus Imperatorem rebellauerat: quam ob causam
 quod grauis admodum hæc accusatio videretur,
 ab eodem Constantino Imperatore Athanasius
 Constantinopolim accersitur. Qui vtriusque par-
 tis audita causa, compertaque; Athanasij innocen-
 tia, illos quidem meritò ut calumniosos reiecit:
 illum autem Imperatoris litteris suæ integra-
 tis retribus munitum Alexandriam remisit.

Item aliæ
 eorundem
 in Athana-
 sium calum-
 niæ; nimirum
 quod faue-
 ret rebelli-
 bus: & de ca-
 liciæ à Maca-
 rio eius pres-
 bytero confra-
 cto.

Expurgat se ab iisdem

Qui ad propria cum honore reuersus tantil-
 lo quidem tempore quieuit; quo scilicet Euse-
 bius Nicomediæ Episcopus ab Ecclesia eiectus,
 vna cum Theognide Nicæno Episcopo exulauit:
 ijdem

**Constantius
Constantini
filius, Cæsar,
Arianorum
fautor.**

ijdem autem Constantij Cæsaris opera (vt cre-
tur) tempore quo eius sunt quinquennalia cele-
brata, & nouæ Romæ vrbis Constantinopolita-
næ dedicatio facta est, ab exilio ad proprias
clesias cū essent reuocati, noua rursus aduersus
Athanasium per Meletianos certamina con-
runt, veteremque, de calice nimirum a Maximo
Presbytero con fracto, calumniam instaurant
nouam execrandam impij illi supexinduxerunt.

**Rursum a-
liz in Atha-
nasiū accusa-
tiones nem-
pè de occiso
Arsenio.**

Arseniū nempe Episcopum ab Athanasio im-
fectum esse. Et quidè Arsenum (vt calum-
succederet) in abditis habebant: quò, si nusquam
appareret, occisus esse crederetur. Interim
manum cuiusdam tanquam ex eius corpore
cisam, ad ostentationem circumferre: Ischyram
quem non nouerant, vt presbyterum celebrare

**Ischyras ac-
cusator fra-
stris calicis.**

vt, cum de calice loqueretur, auctoritate
commodior ad fraudem esset. Cum isthæc autem
per totam Aegyptum opera Meletianorum &
Eusebianorum ipargerentur in vulgus, atque
bique diffamarentur; qui Ischyram nouerant, au-
ctorem calumniarum, quibus factum esset, vt
tri Patris nomen male audiret, eum conuen-
tes, amicè redarguerunt; atque adeo efficaciter
vt suaserint viro a societate perditorum ho-

**Idem penitẽ-
tiam agit de
accusatione**

num illorum omninò recedere & ad Ecclesiam
Catholicam se conferre, veniamque ab Athana-
sio postulare: quibus cum ille persuasus Athana-
nasiū adiret, ab eo obiurgatus, reiectus est: im-
pote indignus qui reciperetur, nisi de admissis
sceleribus penitentiam agens, quas cōcinnasset, ca-
lumnias, easdem publica, in facie Ecclesie, facta
confessione destrueret: quod ipse facere nō pro-
termisit. Siquidem publico scripto factus est
(Deo in testem adhibito) nihil eorum que
beret.

**Athanasij
innocentia
innotescit.**

ab Athanasio facta iactitarent conscium esse; neque illum calicem contractum scire, aut mentem subuersam esse: seque ad ista omnia calumnianda eorum vi & verberibus adactum esse.

At tantum abest ut Melitiani confessione Ischyra repressi fuerint, ut etiam acrioribus odij stimulis exagitati, aequè pertinaciter istiusmodi crimina passim iactitarent, remque ad Imperatorem Constantinum deferrent: qui quod iam pridem Athanasij innocentiam in causa calicis; tributi; ac prodicionis compertam haberet, repudiata aduersariorum sycophantia, Antiochiam litteras ad Delmatium Censorem misit, ut cognosceret de causa homicidij. Horum autem omnium scelerum, quae Melitiani in Athanasium moliti sunt haecenus, & in posterum ardentioribus indies studijs prosequi non desierunt, auctor & promotor fuit Eusebius Nicomediae Episcopus; quem maximo omnium malo fuisse in sedem Nicomediensem restitutum, etiam portento caelitum est declaratum: cuius basilica Nicomediensis recens extructa, tacta fulmine conflagrauit. Et quidem alter Protheus iste, ad decipiendos homines egregie comparatus, pallio pietatis decepit saepius optimum Constantinum Imperatorem; quippe cum Ario faueret intrinsicus Nicenam tamen fidem, coram ipso ardentè conuincatur; & cum Athanasium acerbissimo odio insectaretur, ipse tamen quasi rerum ignarus confidere visus, aliorum opera utebatur: & quod maximum attulit Ecclesiae detrimētum, insinuat se in Constantij Caesaris amicitiam; cui pater Constantinus latioribus regiminis uti permisit habenis, quod orientalis Imperij eum haereditem relinquere (quod & fecit) in animo haberet.

Eusebius Nicomediae Antistes principus Athanasij aduersarius.

Eiusdem Eusebij summa hypocrisis & perfidia.

Ff Porro

Delmatius
Censor cog-
noscit cau-
sam Atha-
nasij de ho-
micidio.

Arsenius
quæritur:

Arsenius ad
loca remota
amandatur.

Porro Delmatius, cui Imperator Constantinus delegarat causam cognitionem, quia Athanasius a Meletianis reus homicidij fuerat constitutus; ipse iudex impigre negotium gerens Athanasio scripsit, ut se ad defensionem pararet: tandem rem tantam minimè negligendam existimans, Thebaidem, ubi esse Arsenium audierat (quem à se occisum Meletiani, duce eorum primo Episcopo Ioanne, fuerant calumniati) in conum suum exploratum misit. Et quidem non ita diu post, cum ibidem Arsenium inuenisset hospitem; Presbyterum; Pinnen nomine (quod dicitur eius aduentu ilico Arsenium ad partes inferiores ablegauerat) eundem, cum Helianacho qui Arsenium auexerat secum Alexandriam deportauit, iudicijque examinandos obtulit: qui conscientia stimulati rei veritatem confessi sunt; Arsenium Episcopum nimirum viuere, & interfectum non esse, sed in abditis haberi. Hanc cum rescisset Ioannes Episcopus & Meletianorum caput, remque innotuisse vniuersis Aegypti, neque celari posse; ilico Arsenium, quod iam pridem in inferiorem Thebaidem amandatum, per Nilum ad mare perductum in externas regiones compulit navigare. Appareuit verò nauis Tyrum; ubi sese iterum Arsenius occultauit. Athanasius autem vigilantissimo studio, cui semel vestigia inuenisset, exploratores callidos perinde ac venaticos canes post eum misit; & cum illum soluisse audisset à Nilotis, ne sic quidem è spe eum inueniendi atque comprehendendi excidit, sed cum nauim illam Tyrum appulisse intellexisset, suos confestim illuc misit. Hi verò tandem quæsitum diu Arsenium inue-

inuenerunt inuentumque stiterunt iudicio Pauli eius ciuitatis Episcopi Catholici: ubi rogatus causam dicere: se Arsenium verè esse confessum esse: & rogam de simulatione suæ necis ex Eusebii Nicomedienfis consilio fabulam pandit.

His igitur omnibus ad veritatis lucem perductis: Athanasius cum hisce testificationibus, & Arsenij confessionibus adiunctis priuatis suis litteris, quibus totius commenti Carastrophen declarauit, Macarium presbyterum suum Constantinopolim ad Imperatorem Constantinum ea de re grauissimè antea commotum misit: qui his acceptis Delmatium, ad quem iam scripserat, à cause cognitione cessare fecit: accusatores confisos abire iussit: litterisque tum priuatis tum publicis toti Orbi voluit Athanasij innocentiam innotescere.

Porro tam immane scelus bonum illud plane incomparabile subsequutum est, ut cum Arsenius ipse, ciuitatis Hypselitarum Episcopus: tum etiam Ioannes Antistes, Meletianorum antesignanus, facti pœnitentes, supplices pro uenia consequenda a Athanasio litteras dederint, atque à schismate recedentes eidem se Catholica communione coniunxerint: quæ cum Imperatori Constantino innotuissent, Ioannem Antistitem ad se congratulabundus euocauit. Eusebiani autem ne ita quidem quiescere potuerunt, eò quod ipsis non Meletiani, sed Arianorum curæ essent. Veriti igitur, ne Meletianis conuiescentibus, destituerentur huiusmodi calumnie histrionibus, denuò eos in sanctum Athanasium exasperant. Accessu enim illo Ioannis Episcopi ad Imperatorem, occasio data est Eusebio atque alijs, cum eo iterum agendi:

Arsenius inuenitur, qui fraudem Eusebianoꝝ detegit.

Athanasius ad Constantinum scribit de inuentu Arsenio.

Arsenij pœnitentia.

Item Ioannis Episcopi Meletiani.

Idem Ioannis redit ad uerum.

Ff 2

agendi:

agendi: tunc enim ipsum Ioannem iam recon-
 liatum Athanasio iterum persuadent ab eodem
 reflire, & cum veteres calūnias instaurare non
 novas excogitare. Quid plurā talia tantaque
 Eusebiani commēti sunt in Athanasium, atque
 admiranda structura dolos & fraudes sibi
 iunctas concinnarunt. atque præter
 pietatis tegumento vt Constantinum alie
 ga Athanasium ipsum propensorem homin
 studiosissimū. à proposito mentis, velut incan-
 tione magica quadam auerterent, illique
 suspectum redderent & planè dignum, quo
 ram Synodo Episcoporum reus constituto
 sam diceret: ac proindè persuadent Imperat
 vt Cæsareæ Palestinæ (ibi enim erant comites
 Athanasio infesti) Concilium conuocetur, ve-
 retque in ea vrbe iudicium de Athanasio crea-
 ri. Imperator autem blandus illorum commo-
 tis persuasus, quod postulauerant, fieri manda-
 uit. Verum Athanasius quod detractaret sibi
 iudicium Eusebij eius ciuitatis Episcopi, & alio-
 rum Arianorum Concilium, non venit.

Ariani igitur, ansa indè ad calumniandum e-
 repta, præter alia nefanda facinora, tyrannice
 præterea & contumaciæ eum coram Impera-
 re insimulant. Neque certè spes eorum frustra
 nam Imperator alioqui mansuetissimus, eorum
 verbis ad iracundiam prouocatus, scripsit ad
 Athanasium epistolam, qua & bilem seiam aper-
 it, & ei vt Tyrum peteret mandauit. Etenim quo-
 niam suspicabatur forsan Athanasium Cæsariam
 propter illius vrbis Antistitem, minime
 comparere: idcirco iussit vt concilium Ty-
 cogerecur, ac ibidè sese sifteret. Haud immerito
 reuera mirari poterit hic quiuis, nimis ali-
 quod

Eusebiani
 rursus virgēt
 Athanasium
 & calum-
 niantur a-
 pud Cōstan-
 tinum im-
 peratorem
 quem con-
 tra eum per-
 mouent.

prudētissimi Constantini Imperatoris, animi
 facilitatem (sic dixerim potiùs, quam leuitatem)
 quippè cum tot tantisque perspicuis omnibus
 iam redditis argumentis, aduersariorum Atha-
 nasy calumnias còpertas habuerit, utpotè ipso-
 rum confessione sæpè testatas; adhuc tamè præ-
 buerit aures scelestissimis illis, quos suæ ipso-
 rum imposturæ crebrò reddidissent infames; ut
 hac ex parte nihil propemodum sit, quo dignè
 iusteque valeat excusari; cum ex ea hæreticis at-
 que schismaticis in Ecclesiam Dei, virosque san-
 ctissimos liberam debachandi ansam tribuerit;
 ut patet in Donatistis, quos, contra ius fasque om-
 ne, sæpiùs appellantes semper audiuit; & nunc
 ferè idem in causa Athanasij astitit: videmus:
 quem cum iterum aduersariorum calumnijs ma-
 nifestè nouerit circumuentum, & perspicuè no-
 tum habuerit innocentem (quod & datis à se lit-
 teris publicis firmiter est contestatus atque pro-
 fessus) nihilominus tanù abfuit, ut calūniatores
 eius digno supplicio afficièdos curauerit, ac de-
 testandos homines procul, ut par erat, ab huma-
 no consortio separauerit; quin potius iisdem in
 eundem rursùm insurgentibus aures accommo-
 dauit, atque ex eorundem sententia, quidquid
 petissent illi, decerneret; nempe Tyrium Con-
 ciliabulum; cui præfiderent omnes qui Ario o-
 lim manifestè fauissent; modò autem pœniten-
 tiam simularent: in quo pariter detestabiles Me-
 lettani sæpè conuicti agerent accusatores & te-
 stes. Hæc autem quis laudet?

Porrò sic cuncta ex Arianorum voluntate
 composita atque disposita fuère, ut non Episco-
 porum Concilij, sed fori Præsidis præ se ferret
 imaginem, & speciem repræsenteret apparitu

Ff 3 . ræ fi.

Constantini
 nimia faci-
 litas iure re-
 preheditur.

Tyri in Phz-
 picia conci-
 lium indicie
 tur.

Concilia-
 bulum Ty-
 rium quale.

ra fiscalis: siquidem prætextu quodam compo-
mendi tumultus, & imperandi, cum opar-
set, silentij; coercendæque procaciz insolentia-
um; (reuerà aurè m vt expugnarent innocen-
am innocentesque opprimerent, & lecorum
adyrum Athanasij hostibus ad oppugnandam
dem Catholicam aperirent) missi eò fuerunt
Arianorum instantia à Constantino Impera-
re cum militari manu. Comites Duo Dionysius
& Archelaus; Arianæ factionis homines qui
mul Concilio præsiderent. Stipabant itaque
nia armati milites; catenarumque audiebant
stridor, hostium quoque auribus permolebat
Perductus est enim illuc Macarius Alexan-
driæ Ecclesiæ presbyter, antea missus (vt dicitur)
Constantinopolim legatus ab Athanasio, qui
ipse (accusatus antea de calice contracto) in
prædonum conuenticulum minacibus litteris
accerfitus vinctus adducitur. Athanasius autem
iam pridem Imperatoris litteris eò euocatus
vt Synodo præsideret, vt par erat, vt potest
dæ ledis Episcopus, & dignitate omnium qui
aderant primus, sed vt reus ad dicendam
sam, sententiam expectaturus adstaret; ve-
re ne deberet, cum diu multumque animo
mente versasset, tandem tribus plus minus
mensibus, comitatus quadraginta septem
thodoxis Aegypti Episcopis Tyrum accersit, ut
si abesset, videretur causæ diffidere. & aduer-
sarijs ansam præberet in ipsum vehementer in-
sultandi, & persuadendi Imperatori, ipsam
sibi malè conscium iudicium Synodi latere
fugisse.

Cum verò illuc venisset, & in Synodum in-
gressus esset, nullus, ei penitus, vbi sederet, ob-

Duo Comi-
tes præsidēt
Synodo.

Athanasius
eum suis ve-
nit Tyrum
ad synodū.

reus est locus : cui primus omnium ob Alexandrinæ sedis prærogatiuam debebatur, fed tanquam reus (proh scelus) coram accusatoribus iustus est stare. Et quidem ipse primò, omnium suorum nomine de suspectis iudicibus conquestus, ac pariter contestatus est, non debere deligi in causa inimicos iudices. Sed cum minimè audiretur, & Meletiani accusatores iudicū fauore audientiores facti in mediū prodeuntes, in Athanasium accusationes inferrent: ipse veritate fretus, & alij orthodoxi qui aderant, certi de innocentia eiusdè Athanasij, etiã corã hostibus talia iudicari passi sunt: existimantes, quantumlibet inimici essent, nõ tamen in publico cõuentu (qui utcuque esset, retineret saltem nomen Cõcilij) iudices grassaturos fore more latronum: sed manifestissima dilutione obiectorum criminũ rubore suffundendo. & cum eis pariter missos Comites confundendos: si quid modò à natura infite quibuscunq; hominibus æquitatis eorum animis infideret.

In primis autem veteres accusationes ille, quæ aduersariorum quoq; confessione calumniolæ fuerunt cõprobatæ & litteris Constantini Imperatoris ad eò improbatæ atque reiectæ, iterũ afferuntur in mediū. At qui snã primus prædijc accusator? famosus ille Ischyras, qui redargutus quondam fuerat ab Athanasio, quod cum presbyter minimè esset, presbyterum tamen ageret: & conductus à Meletianis de fractura calicis testimonium ferre aduersus Macarium presbyterum Athanasij, atque in ipsum Athanasium: facti demũ poenitens supplicem libellum, veniam deprecans, obtulerat eidem Athanasio: hic inquam, impudens iterũ conuentus ab

Ff 4

aduersa-

Athanasius
stans vt reus
causam age-
re iubetur.

Crimina in
Athanasij
iterũ obiecta.

Ischyras per
suasus ab Eu-
sebianis ite-
rum crimi-
natur Atha-
nasium.

aduersarijs, spe polliciti Episcopatus ille
 inexpectat^o prodijt accusator. De cui⁹ gradu ma-
 le præsumpto, Athanasius primum omnium eu-
 denter demōstrauit ex catalogo clericorum om-
 nium Meletianorū, a Meletio ipso confecto
 Concil. Nicænū, & tradito Alexandro tunc Ep-
 copo Alexandrino, in quo de Ischyra presbyter
 nulla prorsus mētio esset: verū ea res nihil rem-
 rata est inimicos, cū & presbyter fingere tur
 presbyter nō erat & comites vim adhiberent,
 milites Athanasium traherent; sed tamē illo quā-
 die Dei gratia victoriam retulit: neque enim
 calice Macarium conuincere poterant. Alii
 verò lucē iterū venit ad Concilium Athana-
 us: ad quem accusandum introducta est mulie-
 cula libidinosa ac petulans. Clamat impudē-
 ter se professam virginitem, sed ab Athanasio
 quem hospitio exceperat, per vim compressam,
 & inuitam stupratam fuisse. Quæ cum dixisset,
 ingreditur Athanasius quem accusauerat, pres-
 bytero perquam laudato, cui Timotheus nomen
 erat, comitatus: vbi autem à Iudicibus impera-
 tum Athanasio fuit, vt crimini responderet, ob-
 ticit ipse, perindē ac si Athanasius non esset,
 que Timotheus sic mulierculam alloquitur:
 gonē tecum aliquando rem habuisti? egonē in tuam
 ingressus sum ædes? Tum illa impudētius petu-
 lantiusque clamare, digladiari cum Timotheo
 manum educere; ostendere annulum, ac dicere:
 Tu mihi abtulisti virginitem; tu castitatem me-
 spoliasti: & alia quæ impudētes meretrices prop-
 ter intemperantiæ exuberantiam loqui solent.
 Ad hanc modum igitur cum ijs qui fabulam re-
 xerant, ignominia, tum Iudicibus qui facinoros
 confesij erant, pudoris iniusta nota, mulierculam
 eductam

Meretriculę
 in Athana-
 sium accusa-
 tio falsa ma-
 nifestatur.

educta est è Concilio. Tum magnus ille Athanasius. Non est, inquit, dimittenda mulier, sed inquirendum in eam cognoscendumque quis hæc crimina confinxerit.

At Ariani vociferari, alia conerà eum multo graviora restare crimina, quæ nulla dicendi arte acumine dilui possent; de quibus cum proferrentur, non audiendi sed cernendi sensus iudicium faceret: quæ cum dixissent, capsam ostendunt, & manum sale conditam detegunt. Tum singuli quæ eam conspiciebantur clamorè tollere; ac pars eorum scelus verè admissum esse putabant, pars rem fictam falsamque esse sciebant, & Arsenium adhuc occultatum latitare arbitrabantur. Et quidem is idem sibi timens ab Eusebianis, cum se iterum occultasset Athanasij necessarij quasi futurorum præscij eum summo studio requisitum ad Athanasium adduxerunt. Atque vix momento temporis in Concilio silentium fuit, cum Athanasius, cui crimen intendebatur, sciscitatus est a ludicibus, ecquis inter eos Arsenium nosceret; cum verò a multis responsum esset, se accurare hominè noscere, eum introduci iubet: ac rursus sic percunctatur, Hic cine est Arsenius à me quidem interfectus, ab istis autem quæsitus, post eadem affectus cõtumeliâ, & dextera manu priuatus? Vbi verò assensum est, illum ipsum esse Athanasius exiit eum pallio, & vtramque manum tum dexterâ tum sinistram ostendit, aitque; Aliam manum nemo, opinor, quæret: nam amplius quàm duas manus ab vniuersitatis conditore accepit nemo. Quibus rebus in hunc modum patefactis, cum oporteret & accusatores & iudices qui facinoris erant conscij, præ pudore se in laquebras abdere, optareque vt tellus sibi dehisceret.

Athanasius rursus de nece Arsenij calumniam patitur.

Arsenij manifestatione innocens detegitur.

Quid rur-
sus aduersa-
rii in Atha-
nasii contra
omne ius
fasque.

sceret: è contrario Concilium tumultu ac seditione complere; veneficumque appellare Athanasium; hominum oculos prestigijs sefellisse ostendit: & ne in causarum disceptatione supersederet, veterem calumniam de confecto calice, quæ iam sua vanitate corruerat, reprobantes, iudicium causæ suspensum voluerit, nec de probationibus constaret. Promittuntur, se aliquo ex suis Mareoten amandatum qui rem curiosè scrutarentur; quos Athanasius cum suis euestigiò multis de causis reijciendo docuit, in primis quod & Ariani essent, & propter Arianismum sibi propalam offensivi: nec illi potentia magistratuum freti, clam summittunt: homines annis ingenijsque pundo venales. Quod cum orthodoxi fieri viderent, ex aduersariorum sententia, & contra omne iusque præsumi: viua voce, contestatorijque libellis toti Synodo, Comitibusque, iniuriã & viritatem ac legum iudiciumque rationem contumacitatem protestati sunt. At cum nequidquam proficeretur, nec ipsi comites missam à iudicibus Arianis legationem reuocandam curarent, & omnia fierent in gratiam Ariarum, iam non cum alijs Episcopis de rebus confulerent, sed seorsum ab illis agerent consuetudine: Athanasius meliorum rerum desperans Tyro recedens rectè profectus est ad Constantinum Imperatorem, expostulaturus de his que cum ab Eusebianis, tum à Comitibus gesta essent in Tyrio illo Conuentu.

Athanasius
iustitia oppressus è
Concilio
Tyrio profectus
eiscitur ad
Constantinum
Imperatorem.

Interim legati ab Eusebianis suæ Ariarum Mareoten missi, cum rem omnem magna contumacitate (erant siquidem, pro scelus, omnia summa inquisitores, accusatores, & criminum testes) causa

causa Iudices) ex animi sententia . fuissent exe-
 qui ac Tyrum reuersi ilico malignantium
 Conuentus Athanasium iam absentem, summa
 peridia & legum humanarum ac diuinarum
 contemptu condemnat abdicatque Episcopatu:
 decernit denique ne postea Alexandria habitet:
 ne, inquit, tumultus & seditiones si adsit, cogi-
 tare aggrediatur. Meletianos vero, vti incom-
 modis per iniuriam affectos, in communionem
 recipit: & quam illorum quisque in clero dig-
 nitatem obtinuerat cuique reddit: Imperatori
 acta significat: scripsitque ad alios omnes vbiq[ue]
 Episcopos vt minimè cum Athanasio commu-
 nicent, neve ad eum scribant, neq[ue] ab illo literas
 accipiant: quandoquidem & criminum, de qui-
 bus certiores facti fuissent conuictus erat: &
 partim fuga, partim quod causam in iudicio a-
 gere reculauerat, reus deprehensus.

**Absens con-
 demnatur
 in Cõcilia-
 bulo Tyrio.**

At Athanasius interea Tyro Constantinopo-
 lim delatus, ita septem vndique atque vallatam
 inuenit ipsam Constantini Imperatoris Regiam
 Eusebianorum fautoribus: vt nunquam patue-
 rit sibi ad illum aditus; quin etiam necesse ha-
 buerit in via ipsi obequitanti occurrere; ibidem
 que querimoniam aduersus Eusebianos ob tole-
 ratas ab iisdem Tyri calumnias obiter institue-
 re: siquidem malè persuasus Constantinus
 de Athanasio; non fuit illum occurrentem
 in via sibi res suas, vt par erat, prolixiore
 prosequi oratione; neque vel in palatium eum
 secum duxit, vel postea venire iussit, quò ab
 eo singula, quæ aduersum ipsum gesta Tyri-
 vel in Aegypto essent, audiret; ex quo enim
 Constantinus creatus esset Cæsar, adeò vires
 Euse-

**Athanasius
 Constanti-
 nopoli non
 nisi in via
 permissus
 alloqui Cõ-
 stantinum.**

Eusebianorum inualuerant, vt Catholicis ad Constantinum aditus penè omnis interclusus esse videretur; patuerit verò tantummodò nebulonibus illis a rio occultè fauentibus. Obiit tamen illud Athanasius à Constantino equè mantissimo, vt ijsdem Eusebiani, qui ipsius causam Tyri iudicassent, litteris Imperatoris Constantinopolim euocarentur. Qui vbi conuenerunt & Constantinum adijissent, conscriptionum facinorum nihil penitus de obiectis criminibus; calice nimirum con fracto, an nixve pece; deerat enim illis eius rei fiduciam meminère; sed aliud crimen commentitium intulerunt: Athanasium scilicet minatum esse Alexandria Constantinopolim deueheretur; Episcopos Adamantium, Anubionem, Agathonem, Arbethionem, & Petrum presentes ex eo audiuisse. Hic cum Athanasius tantas calumnias ingemisceret, affirmare eas falsas esse; nec fieri posse, vt homo privatus & pauper tantum virium haberet: Eusebius, publicè quidem detrectans calumniatoris minus, deierauit, Athanasium perquam opulentum esse, & satis virium atque auctoritatis ad omnia patranda habere, vt ita verisimiliter calumnia videretur. Et reuerà hæc accusatio recens allata, cum esset cæteris omnibus ad commendandum Imperatoris animum magis accommodata; erat & eiusmodi, quæ in reliquis omnibus veritatis imaginem præ se ferret; vnde à testibus fide dignissimis, ijsdem Catholicis Episcopis; immò & defensoribus aliis Athanasij, & ex illis qui in Tyrio Conciliabulo aduersus Eusebianos pro illo stecisset atque viriliter eg-

Novis calū-
nijs ab Euse-
bianis vrge-
tur.

sent: hi enim ex illorum quādraginta septem
 Aegyptiorum numero esse noscuntur, qui in eo
 conuentu contra Eusebianos atque Dionysium
 & Archelaum Comites iniuste agentes in Atha-
 nasium, publicas contestationes scriptis editas
 obtulerunt. Et quidem hos (proh dolor) vel Co-
 mitum blanditijs, vel alijs Eusebianorum falla-
 cijs deceptos, à sanctis collegis auulsit impie-
 tas: & aduersus eorum Primatem Athanasium
 hostes instruxit, atque ad expugnendā innocen-
 tiam Eusebianis adiunxit: qui aded forti & va-
 lido stipati cuneo, relictis collegis cæteris, & ab-
 legatis omnibus alijs accusationibus, pro qui-
 bus struendis aded laborauerant, nouæ recentiq-
 ue vni huic & quidem vehementi accusationi
 intendunt, quam in ipsius Imperatoris maiesta-
 tis offensionem, detrimentum ipsius Imperij, &
 iacturā amplissimæ ciuitatis vergere intelligen-
 rent: nam alias occasione retardati frumenti
 ex imaginaria tantum causa vulgi ore iactata,
 idem Constantinus Sopatrum Philosophum a-
 micissimum sibi hominem securi percuti iusse-
 rat. Quomodo igitur parceret Athanasio; id
 præsertim suis atque aded sibi carissimis aduer-
 sus eum testantibus patronis Episcopis? Verum
 Dei gratia plus in hoc negotio valuit, quàm il-
 lorum omnium scelerata malitia execrandaque
 perfidia: quæ Imperatoris animum religiosum
 ad clementiam detraxit, vt satis haberet pro
 morte exilium irrogare; & in Gallias Athana-
 sium ad tempus amandare. qui quidem infracto
 animi vigore, ea libertate, quæ Episcopum de-
 cet Catholicæ fidei defensorem, aduersus Con-
 stantinum aded iniustam sententiam proferen-
 tem non veritus est diuinum comminari iudi-
 cium;

Athanasius
 criminis nig-
 iestatis ac-
 cusatur.

Athanasius
 à suis prodi-
 tur.

Athanasius
calumnijs
oppressus à
Constantino
damnatur
exilio.

cium: Iudicabit, inquit, Dominus inter me
te: quoniam tu consentis calumniatoribus
destruere nostram. Sic igitur traditus est Athanasius
militibus qui eum ad locum exilij Treuiros
pè in Gallias perduxere.

Constantinus
excusatur.

Porro tanti viri exilio vniuersa Dei Ecclesia
Catholica, veluti ingenti terramou con-
contremuit: tum & ille, qui pietatis
totum terrarum orbem hactenus illustra-
ipse nimirum Imperator Constantinus de-
quum passus, visus est obscurari, magna
nium mœrore spectantium. Sunt autem
dicunt, quod non propter condemnari
liquam hoc exilium statuerit in Athanasio
Constantinus: sed potius cum, quò eum
traheret Eusebianorum crudelitati, qui
per insidias imminebant & ad supplicium
pitale poscebant: tum vt quodammodo Ec-
clesiarum sedaret tempestatem, & sopiret tumultum.
Non leuis siquidem seditio totam, quanta
ta erat, Alexandriam, & maximam partem
gyptij inuaserat. Et quidem Constantinus
fuisse penitus animo ab Athanasio auersum,
que à fide Catholica villo modo alienum
his planè intelligi potest: quod non quatenus
voluerunt, concesserit Eusebianis.

Constantinus
quid in gra-
tiam Atha-
nasij egerit.

Cum enim viderent illi Athanasium in ex-
ilium missum, & Alexandrinam Ecclesiam
rent destitutam esse Pastore, solliciti & ad
hoc Constantinum impellere sategerunt, vt
alium in locum Athanasij eidem Ecclesie or-
natum Episcopum mitteret: sed resistit illi,
nec cessit eorum libidini: immò eos qui ad
liebantur, compressit, & grauibus iniurijs de-
ruit. Ioannem quoque Meletij successorem
schisma
tempore
stavit: f
re Catho
sariorum
stavit
confu
baru eff
calsi, sic
pòit, A
eumque
in anim
cupatus,
valuit.
Cum
cum At
quam v
ctum eu
vt egre
sus Ari
ius caus
sus: den
fessor e
tentia, v
compre
pic illum
piscopus
ria san
Interi
natio, A
stanzini
eò cū su
tegro in
Alexandri
piscopi

schismaticum, Nicænorum decretorum contemptorem, ex Athanasij sententia exilio multatus: sicque præstitit, ut aliqua ex parte leniret Catholicæ Ecclesiæ mœrorem, cum aduersariorum Athanasij pari cum illo poena multauit: existimans hac via Ecclesiarum paci consulendum fore, si ambo, quorum causæ videbatur esse turbata, simili sententia exilij percussis, sic è medio tollerentur. Quin & paulò post, Athanasium Alexandrinam reuocare, eumque ad suam Ecclesiam restituere omninò in animum induxerat: verùm morte præoccupatus, quod animo conceperat implere haud valuit.

Cum igitur Treuiros ad destinatum exilij locum Athanasius tandem peruenisset, nequaquam ut exilem sententiã Imperatoris affectum eundem populus Christianus excepit, sed ut egregium fidei Athletam: qui semper aduersus Arij impietatem strenuè pugnasset, atque eius causa ab Eusebianis innumeras insidias passus: denique exilium subiens, clarissimus Confessor effectus esset. Talis est virtutis summa potentia, ut quo magis videtur esse depressa atque compressa, eo lucidiore fulgore coruscet. Suscepit illum Treuiris S. Maximinus eius ciuitatis Episcopus: & ipse sincera fide præclarus, & gloria sanctitatis illustris.

Interim Arianis, sublato iam de medio Athanasio, Arij aduersario acerbissimo, agût apud Constantinũ de eiusdem Alexandria restitutione: qui eo cù suis reuersus, eã ciuitatẽ vniuersam de integro in magnas turbas cõiecit. Populus verò Alexandrinus eũ eius cù suis reditũ, cù Athanasij Episcopi sui exiliũ acerbè & grauiter tulit. Vbi autem

Athanasius
honorificè
exceptus Tre
uiris à S.
Maximino
Antistite.

tem imperator acceperat de peruersa Arii me-
te & instituto, eum denuo Constantinopolim
accerfi iubet, rationem de tumultu & seditione
quam cocitare aggressus erat redditurum; quum
eum ed venisset, Imperator inter plura interro-
gavit, an fidem Catholicæ Ecclesiæ seruari vo-
iectaque penitus antiqua perfidia Concilio
cæni decretis consentiret, ille sine mora
& prompto animo se eadem seruare, ipsam
consentire affirmavit. Imperator hoc admittens
illum etiam ad iusiurandum adigit; ille serua-
tè istud quoque præstitit: Nicænam fidem con-
scriptam suo Chirographo atque subscriptam
munitam eidem offerrens, fucata verò rursus
ad fraudem vsus sit, eiusmodi fuit: sua in opinio-
nem in charta (ferrur) conscriptam se
se habuisse, eamque sub ala gestasse; sicque iu-
rè iurasse se verè & ex animo sentire, quem
modum scripserat: Vnde Imperator illi fidem
adhibens, dat mandatum Alexandro Episcopo
Constantinopolitano, vt in communionem eum
recipiat.

**Arius frau-
dulè egit
cum Con-
stantino.**

Quo quidè freti Eusebiani, voluerunt ea
solita sua vi in Ecclesiam introducere; verum
contradicebat beatus Antistes Alexander: non
debere, inquit, hæresis inuentorem in com-
munionem recipi. Ibi iam minabundi Euse-
biani, Quemadmodum; iniquiunt, cum vobis
inuitis curauimus ab Imperatore epocari, ita
crastino die, etiam si vobis minimè ex senten-
tia sit, in communionem Ecclesiæ adducemur.
Sabbatum autem erat cum hæc loqueretur. Quo-
bus auditis, Alexander magno cum mœrore Ec-
clesiam intrauit, & porrectis ad Deum manibus
lamentatus est, pronus in vultum cadens, humi-
li-
moscum
dificill
animi d
tis anu
sequitur
nis cum
remque
munion
blasphe
Euseb
titerro
celerita
goltz no

**Alexandri
epi constan-
tinopolita-
ni pugna ad-
uersus Ariū.**

que iacens ita orauit, postulauitque alterutrum:
 Si Arius, inquiens, crastina die in Synaxin intro-
 ducetur; nunc dimittas, quæso, seruū tuum, Do-
 mine: & non pium cum impio perdas: Sin autem
 Ecclesie tue parces (scio autem quod parces) res-
 pice in verba Eusebij, neque des in exitium & vi-
 tuperium sortem tuam; & tolle Arium: ne eo re-
 cepto in Ecclesiam, videatur simul cum eo hære-
 sis recipi; ne uè deinde impietas pro pietate ha-
 beatur. Hæc precat us Episcopus, plurimum co-
 gitabundus & anxius inde recessit: & res mira
 incredibilisque insequenti luce euenit. Summo
 siquidem mane cum aulam Imperatoris, ubi hos-
 pitatus fuerat, egressus esset Arius, Eusebij fauo-
 ribus stipatus, magna celeritate & pompa per
 mediam urbem incedit, ut antequam Ecclesia ab
 Alexandro præoccuparetur, eam inuaderet: ve-
 rum simulatque forum Constantini (sic nuncu-
 parum) appropinquauerat, in quo columna ex
 porphyrite locata est; timor ex conscientia sce-
 leris exortus Arium opprimit, cuius vi cum lax-
 retur alius; rogat utrum latrinæ essent in proxi-
 mo; cumque ponè forum Constantini, vnas esse
 didicisset, recta eò se confert. Hominem igitur
 animi defectio occupat; ac simul cum excremen-
 tis anus subito dilabatur; magna sanguinis copia
 sequitur; viscera tenuia pariter effluunt; sangui-
 nis cum ipso splene & iecore effunditur; mor-
 temque còtinuò appetit: utroque & vita & com-
 munionem fraudatus. Sicque debitas, in filiū Dei
 blasphemus, impietatis suæ pœnas persoluit.

Eusebiani autem magnoperè confusi & ingē-
 titerrè concussi, socium coniurationis magna
 celeritate lachrymabundi sepelierunt: fama rei
 gitz non solum per totam ciuitatem, sed etiam

Gg

per

Infamis &
 horrendus
 Arii obitus.

per vniuersum penè orbem terrarum perma-
te. Alexander verò gaudente Ecclesia, cum pieta-
& sana fide communionem celebrauit; Deum
gratias agendo magnoperè glorificans, quod se
periurij vindicem præbuisset; Arianam hæresim
condemnaasset; ostendens eam indignam esse Ec-
clesiæ communionem: omnibusque manifestum
reddens, Officinam Arianorum non sibi gratam
sed impiam & inimicam esse. Imperator verò

**Proficua
multis mors
Arij.**

Constantinus exitu illo Arij magnoperè lætam
orthodoxæ fidei firmiter adhæsit; fidem Concilij
Nicæni auctoritate & nutu diuino reuera con-
firmatum asseruit: quin & Arij & Arianorum do-
ctus (tanto prodigio persuasus) erroris do-

**Constantinus
Iunior
adimplens
propositum
Patris sui A-
thanasium
Alexandriam
restituit.**

ipsum quoque arguit lenitatis obmissum
natum in exilium; quem reuocandum Alexan-
driam omninò destinauit: verum obitu prætorij
tus, quod animo statuerat perficere minime
lens. eius filius maior natu Constantinus pater
næ fidei vindex & custos egregiè adimplet
um cum biennio integro & mensibus quatuor
in rerum omnium necessariarum abundantia
uiris esset commoratus, regio diplomate
ad Alexandrinis litteris encomiasticis, in
Ecclesiâ summo cum honore restituit: quæ ob
ciues, tum rustici, tum nobiles, tum plebei
libenterque excipiunt, exceptis solis Arianis
bus eius reditus molestiæ & angori fuit. Cum
viderent pariter redditam esse pacem Ecclesiæ

**Athanasius
cum Alexan-
driæ com-
moratur
veraxionem
Arianorum
patitur.**

licet litteris Imperatorij munitum nouam
tare persecutione haud prætermisere, cum
alios illi inhærentes furorē conuerterunt, in
bentes ad suos qui in Aegypto erant Episcopi
Eum deinde apud Constantium Imperatorem
Ariani sibi infectum falso accusantes, quod

ipius arbitrio (cum communis Episcoporum
conventus illud minimè decidisset) Ecclesie il-
lius administrationem denudè occupasset.

At quoniam reuerà non sua sponte Athana-
sus Alexandriam rediisset, sed literis Constani-
tini Imperatoris munitus suam recepisset Eccle-
siam, periculosa alea Constantio videbatur,
eum denudè exturbare, quem sciebat à Constani-
tino suo germano restitutum: haud enim ausus
est eum cogere solum vertere, ne in se fratris
Imperatoris iustam iracundiam prouocaret:
quamobrem quod mente coquebat, dissimulat.
Interim verò Ariani, indignè ferentes Athana-
sium in Ecclesiam restitutum, vt eum iterum de-
turbarent, præter veteres in ipsum coagmenta-
tas calumnias, nouas illis superaddentes lega-
tionem aduersus eum mittunt ad Iulium Roma-
num Pontificem, & ad Occidentis Imperato-
res Constantinum atque Constantem. Nouæ
verò calumniæ fuere hæc: nimirum, ipsum in suo
reditu à populo magno acceptum mœrore, eo-
dem tempore quoque cædes plurimorum patra-
tas esse; Quod insuper, qui à Synodo damnatus
esset, absque Synodo sedem recipere temerè at-
que contra canones præsumpsisset: Rursum
verò, quod frumentum solitum exhiberi ex
Constantini Imperatoris liberalitate AEgypti
ac Libyæ viduis, surripuisset. At quia ab Atha-
nasio ad Imperatores missi Legati, Arianorum
mendacia refutabant: ab iisdem cum pudore
reiecti sunt. Contigit quoque eodem simul
tempore legatos Arianorum, atque legatos AE-
gyptiorum Catholicæ fidei Episcoporum pro
Athanasio ad Iulium Romanum Põtificem mis-
sos: Romam deuenire, & causam ob quam missi
erant,

Arianorum
legatio in
Occidentè
ad Iulium Ro-
ma. Pont. &
Impp. Con-
stantinũ at-
que Constã-
tem cũ no-
uis accusa-
tionibus in
Athanasium.

Defenditur
à suis apud
Imperato-
res & Pon-
tificem.

Gg 2 erant,

erant, coram eodem agere: vbi cum aduersarij
 semper à Catholicis conuincerentur, refu-
 turque, generalem Synodum indici postula-
 vt coram omnibus, aiebant. iusto iudicio de
 sa cognosci possit: tum enim se probarunt
 de Athanasio, quod iam nequirent: licet
 reuera ea potius fuerit iusta quaedam appa-
 tergiuersatio, vt sic vitarent potius aduersarij
 pro Athanasio pronunciandam à Romano Pontifice
 sententiam, quam concilij ex animo pro-
 latio facta: nihilominus ne quid in eos tyrannice
 ab eo iisdem quererentur per petratum, iudicium
 le benigno animo petitioni ipsorum: sicq; iustis
 suffusi clandestinè noctu ab vrbē recesserunt.

Concilium
 Romanum
 sub Iulio Pa-
 pa in causa
 Athanasij.

Porro nō multo post tempore Synodali
 ralis à Iulio Rom. Pontifice iudicium: cur
 ad eam Athanasius, & eius aduersarij: parati
 turque ab eo certa dies, qua deberent iudicari
 st. Verum aduersarij causæ diffidentes, non
 non inanes, falsosque prætextus obtulerunt
 mam ad Synodale iudicium iubeundū ven-
 Non sic quidem Athanasius: at magna auctoritate
 critate illuc continuò conuolauit: quod
 res ecclesiasticas ibi ecclesiasticè, non a
 rannicè (quod Eusebianis in more erat) sed
 dum canones pertractari. Eò autem cum iudicium
 ueniens à Cæsariensis honoris, sit etiam iudicium
 est: qui eam beneuolentia & magnis prærogati-
 suat officijs. Cur autem tantus episcopus ad
 Pontificem non diuernerit, ea causa nota est
 intercessit: mirum quod non deceret eum
 Iudicem hospitari. Et quidem Romæ hanc
 no toto & integris sex mensibus aduersarij
 aut quot. uot comparere audent præter
 exspectans; sua præsentia pudescit omnia.

Athanasius
 Romam ve-
 niens hono-
 rificè susci-
 pitur.

Quam
 su vel
 neyerit
 indur
 gni, lice
 at; quo
 tion
 ma Rom
 que fel
 tur ac p
 uendi g
 te quid
 Impera
 quoque
 stibus c
 conciu
 gentili
 detre
 dente f
 secpur
 sio; cum
 trō temp
 locis m
 nem Pa
 gientia
 montiu
 telcente
 fugiene
 cet mon
 tamen i
 bus quib
 propaga
 Hoc
 natus, il
 cidentia

Quam verò proficiuus fuerit eius Romam accessus vel ex eo potest intelligi, quod in urbem inuenerit ipse primus Aegyptiorum Monachorum institutio, vitamque admirandam Antonij Magi, licet adhuc uiuentis à se conscriptam detulerit, quod vitæ gens ad omnes Euangelicæ perfectionis numeros attemperatum, etiam nobilissimæ Romanæ foeminae consecrari cœpère: factumque feliciter est, ut Athanasio propalate inferretur ac pariter coleretur in urbe sublimi illud uiuendi genus instar Helix ac Io. Baptistæ: in Oriente quidem cunctis hominibus etiam Ethnicis & Imperatoribus ipsis uenerandum; sed & impijs quoque hæreticis reuerendum; atque adeò cælestibus ciuibus admirandum: utpotè qui se in terris conciuere habere lætantes, cum eisdem tanquam gentilibus suis amicè assiduo uersarentur. Nec detrectauit uniuersus Christianus orbis in occidente sectari, quod sciret in Ecclesia Romana susceptum; quæ hæc omnia accepta fert Athanasius; cum alioqui non defuerint persecutionis retro temporibus cum in urbe tum alijs quoque in locis monachi: illos dixerim, qui in similitudinem Pauli atque Anthonij à persecutionibus fugientium, eadem ex causa, in cryptis, antris, iugis montium, valliumque conuexis recessibus delitescerent, instar Helix à facie Achab & Iezabel fugientis. Deum propensius colerent: ad ò ut licet monachi nomen uisum sit urbi nouum: res tamen ipsa uetus. sed in tanta Ecclesiæ pace legibus quibusdam exulta; secundiori germine sit propagata.

Hoc eodem tempore cum Romæ esset Athanasius, illud quoque in signe fidei suæ reliquit occidentalibus monumentum: nempe Symbolum, quod

Gg 3

Athanasius inuexit in urbem Romam Monachismum.

Excellentissimum studium monasticæ disciplinae.

3. Reg. ca 18. & 19.

Nomen Monachismi nouum: res autem ipsa uetus.

Athanasius scribit Romam fidei Symbolum.

quod hætenus Athanasij nomine in Ecclesia Catholica publicè recitatur. Qui enim Romanus citatus se contulit iudicandum; quantumlibet ipsius fides Catholica omnibus innotuisset, nulla penitus potuerit suboriri suspicio, quæpè qui eius defensionis causa ab adversariis pro totærumnas etiam exilium passus esset, tanto quod Romanæ sedis communicationem habere licuisset, & aliorum Episcoporum Synodum convenissent, nec planè audiendus esset qui reus advenerat, nisi edita publicè Catholica fidei professione; eandem ex more, laudato sermone coram Pontifice & ei assidentibus retulit, quæ cognita atq; suscepta, in Romanæ Ecclesiæ amplissimo Archivo unà cù actis Synodi collocata: & aliquandò tandem post multorum annorum curricula inuenta & in lucem edita, ob id ut viri insignem memoriã de fide Catholica operæ merito, tradi meruit Ecclesiæ recitanda.

Contigit vero interim Antiochiæ celebrari Encæniam in dedicatione nobilissimi cuiusdam templi à Constantino magno iam cepti, atq; sub Constantio postmodum absoluti. Huiusmodi lebritatis prætexta occasione collecti fuerunt Episcopi nonaginta; quorum triginta sex tantum erant Arianae communionis & factionis; in quibus eisdemque ibidem Synodus est celebrata in qua impij illi, consiliario & adiutore Constantio Imperatore, inter alia execranda in locum desentis Athanasij (quem denuò superius recitatis alijsq; superadditis criminationibus graviter accusarunt) Romæ apud Iulium Papam causam suam agentis, instituere Episcopum Alexandrinum Gregorium, atque Alexandriam misereque præsidio militum Ecclesiã illã Episcopo destitu-

Athanasius
Romæ cau-
sam suam a-
gens, in Cō-
ciliabulo
Arianorum
Antiochie
no priuatur
sede sua, &
accipit suc-
cessorem A-
rianum.

inaderet. Erat hic Gregorius eisdē Arianis dog-
matibus impietate cōiūctus; p̄ impietate sua excō-
municat⁹: & anathema edicto ecclesie p̄clamat⁹.

Cum autē statutus terminus indictę Romę Sy-
nodo longius præter lapsus esset, Iulius Papa tã-
dem Athanasij causam cognouit; ibiq; præcogni-
tis quę aduersus eum ex Aetis Tyrijs & Mareoti-
cis Eusebiani congefferant, patefactisq; aduersa-
riorū calumnijs, & cunctis diligentissimè exami-
natis, ex ecclesiasticarū legū præscripto, eū iudi-
cauit innocentē, recepitq; ad cōmunionem atq;
coniunxit; qui ilicō absolutionis sententiã cū ac-
cepisset, a Alexandria nauigio reuersus est: veritus
nē sua absentia Eusebianis aliquid moliendi ad-
uersus Alexandrinā Ecclesiã daretur occasio. Nec
eū sefellit opinio: siquidē accepit, Gregorium ab
Eusebianis, iisdemq; Arianis, creatū esse Episco-
pū Alexandrinū, cum ipse statim Circulares lit-
teras ad Catholicos oēs Episcopos de eiusmodi
facinore dedit: quibus, qualis esset Gregorius eos
admonuit. Qui quidē cū è Cappadocia Alexan-
driã peruenisset, ac per Philagriū Aegypti Præ-
fectum, suum conterraneum, apostatã Icelestissi-
mum, militari manu iussu Imperatoris Constan-
tini in Cathedram esset introductus: horrendum
dictu, quanta crudelitate ac barbarica tyranni-
de in Christi Ecclesias & Orthodoxos vtriusque
sexus omnis conditionis, vt eos ad suam nempe
Arianã cōmunionem vrgeret debacchatus
fuit: ad hoc vsus non ordinarię tantū appariturę
militibus, sed & inconstanti vulgo, hominibusq;
pariter Iudeis atq; Gentilibus. Cumq; nihil non
ageret, vt Athanasij interceptū de medio tolle-
ret, ille furtim se populis subducens Alexandria
excessit; & nē hostium pateret incursum, eius ne-
cem

Gg 4 cem

Athanasius Ro-
mæ in Syno-
do absolut⁹
& innocens
declaratus.

Reuertitur
Alexandriã.

Gregorij ab
Arianis A-
thanasio su-
rogati in se-
de Alexan-
drina crude-
litas.

Athanasius
rursum con-
fugit Romam
ad Iulium
Papam.

Athanasius
bene habitus
à Constante
Imperato-
re.

Athanasius
rogatus à
Constante
scripsit Sy-
nopsin diui-
næ scripture

Athanasius
creditur vi-
sisse loca
sancta.

cem auidè sitientium, accessit denuò ad tutum
tranquillumque portum, Romam Ecclesiasticam
haud diu antè Synodo absolutus Catholica com-
munionem, Iulij Papæ sententia, dignus fuerat
dicatus. Constans verò totius Occidentis (postquam
iam pridem Constantino fratre) Imperator
orthodoxus, cum in omnibus exploratum haberet
eiusdem sanctissimi viri summa cum pietate
candorem & innocentiam, eum singulari
amore, tum etiam reuerentia prosequens, et
quo illud item, quod magnæ erga ipsum fidei
ducia argumentum, petijt, vt vniuersam diuinam
scripturam redigeret in compendium, breuiarium
que ex ea conficeret, quod ad se mittere
comparato enim Imperij curis, haud tantum
suppetere videbatur, vt omnes diuinæ scripturæ
libros, quorum auidus erat perlegere posset. Petijt
it id ipsum egregiè Athanasius, triennio plus
minus illo quo Romæ mansit, scripsitque totius sacrae
scripturæ Synopsin, atque ad Constantem Imperato-
rem misit. Felix planè tunc Romana Ecclesia, quæ
tunc tempore, tam illustri Catholicae fidei confes-
sore & defensore iam à tempore Nicæni Concilij
vniuerso orbi spectatissimo, frui meruit; quo tem-
poris interuallo, in Synaxibus celebrandis multum
illis. Quis porro dubitat eum interea temporis
per cunctas sacras sanctorum memorias, atque
sanctissimam ipsam Apostolorum limina
frequentasse, propensiorique studio excubasse ad
primarij fontis confessionem, tamquam ad
fontem, ex quo per Marcum discipulum suum
Euangelij copioso fluëto lögè præstantius, quæ
Nilus, vniuersam irrigauit Aegyptum? Sed
numerosa illa ditissima atque amplissima
tyrum promptuaria ipsa, inquam, subtrahitur

abditæ cæmeteria amplissimos illes sacros recessus, vrbis iam Christianæ ornamenta præclarissimosque abditos quidem, sed pijs patentes in-
habuit Ecclesiæ Romanæ thesauros studiosè peruestigasse, & religiosè veneratum esse virum maximè piùm & erga martyros propensiorẽ existimare par est?

Porro paulò post Mediolanum ab Imperatore Constante euocatus, expertus est illius mirificam humanitatem; & licet de Constantio minime expostulãrit; tamèn naufragium orientalis Ecclesiæ illi notum facere nullatenus prætermisit: & Arianos malorum omnium incentores esse pariter deplorauit. Deindè tum patris, tum magni concilij Nicæni, quod ille conuocauerat, eum in memoriam reducere: quin etiam ducreta Patrum, quibus ille vnà interfuerat, ab eo lege confirmata fuisse. Talia cum gemitu et lachrymis eloquutus, eum ad patrem æmulandum excitauit. Nam simulatq; ista audiuit, litteras scripsit ad fratrem, quibus additis simul litteris Iulij Papæ eum hortabatur, vti hæreditatem pietatis paternæ integram inuiolatamque seruaret: illi enim Imperium pietate stabilisse; tyrannos, qui Romanos oppresserant, profligasse; & barbaros vndique in suam potestatem redigisse. Quibus litteris persuasus Constantinus, mandatum dedit vt episcopi tam orientis quam occidentis, Sardi-
cam, quæ est in Illyria vrbs Daciæ primaria, aduentarent: nam alijs multis morbis vexabatur Ecclesiæ; ad quos curandos Cõcilium necessariò requirebatur.

Conueniunt igitur in vrbem Sardicam trecẽ-
tix occidente ex oriente verò septuaginta sex
Episcopi. ijdemq; omnes catholicæ cõmunionis.

Gg 5

Aduẽ-

Athanasius
Romæ à Cõ-
stante Me-
diolanum e-
uocatus, cõ-
queritur de
sede procul-
cata.

Concilium
Sardicense
a Romano
Pontifice
procuratũ
& per Con-
stantium in-
dictum.

Ingressus
Episcoporu
Sardicam.

Ingressus E-
piscoporum Sar-
dicam.

Quid Ariani
cum Sardicā
venerunt.

Aduenere quoque Ariani stipati pædagogis & aduocatis, Musiano comite & Hesythio Castrensi eorumque fiducia nixi audacter se presentes obtulerunt, sperantes eorum viribus omnia confici posse. Horum enim opera se quibus volebant ostendebant terribiles & insidias, quibus libitum erat, innectebant. At ubi iam ipsa experiebantur ecclesiasticum morem tantummodo obseruari; & ex singulis Ecclesiis civitatibusque accusatores ibi præsto esse; & documenta rerumque probationes aduersus se in partu esse: conspicatiq; ibidem Macariū & alios venerabiles Episcopos, vna quidem secum oriente profectos, sed diuerso itinere ingressos, Athanasio in veniendo comites factos: eorumque memorantes vafriaciē ipsorum, & quæ operibus suas suspectas haberent, iudiciumque metuerent, ne ab Athanasio quidem sycophantia, ab accusatoribus verò ab ipsis subornatis omnia per doctos fecisse conuincerentur: hæc inquam, illi conspicati, etsi alacriter venerant, arbitrati Athanasium cum suis metu conterritis minimè occurrerunt, tamen cum animaduertent eorum fiduciam, intra palatium se recluserunt: quo in loco domicilium habebant: atque ibi inter se ita consulerunt. Ad alia venimus & alia conspiciamus: confisimus cum comitibus, & sine comitibus res agitur: prorsus futurū est ut cõdemnemur, Nostis quæ sint decreta, ordinationesque: Athanasio in manu sunt monumenta omnium Marcionis & aliorum quibus quidem ille purgatur, nos autem confitemur. Quid igitur hæsitamus? quid moramur? Progamus aliam causationem & discedamus: ne si malegerimus, condemnemur. Melius est de fuga erubescere, quam conuictos de sycophantia cõdemnemur.

ri. Si fugerimus, poterimus aliquo modo heresim propugnare: quod si nos fugientes condemnauerint, habemus Cæsarem propugnatorem; qui nõ permissurus est, vt à populis de ecclesijs eijciatur. Ad istum modum ipsi inter se disceptabant.

At Osius, Episcopus Cordubensis, qui post legatos à Iulio Romano Põtifice ad Conciliũ misso principem locum tenuit, agebatq; patronum Synodi (cuius muneris erat definienda proponere, atq; singulorũ rogare sententias) spectatus iam pridem in Nicæno Concilio, & Constantini Magni literis commendatus: cui & Arhanasius, qui Synodo ab initio interfuit, omniaq; vidit, & eiusdem pars magna fuit, inter ceteros oēs Antistites primas defert: is, inquam, priuatim amicè cum Ariani agens, vt Synodo præsto essent, eisdemq; & honestam in ea causa transactionẽ pollicitus esset, nihilq; remisisset omnis humanitatis officij, quò eos ad iudicium Synodale excipiendum induceret: illi tamen causæ cognitionẽ penitus exhorruerunt, recusaruntq; omninò Patrum Concilio interesse: quod & absurda quadã excusatione vsi, turpi admodum fuga testati sunt. Confidentibus igitur in vnum Patribus, quæ acta antea essent in causa Athanasij Romæ postea edita, & à Iulio Romano Pontifice cognita fuerant & iudicata, in medium allata sunt. Reintegratur iudicium, & tum Athanasius tum alij ab Ariani antea cõdemnati, sistuntur iudicio causam dicturi. Prodũt inter hæc accusatores, libellos criminũ, atq; ipsos aduersus eosdẽ Arianos Episcopos Synodo offerunt. Quamobrẽ secundum rectũ iudicij ordinẽ citari iussi sunt ijdẽ Episcopi Ariani, tum vt accusatores aduersus Athanasium dicturi, tum vt rei ad obiecta crimina responsuri.

Dignitas Osij, Episcopi Cordubensis.

Quid Osius cõ Arianis.

Ariani congressum visitantes fugiunt.

Sec

Athanasius
causa eius
ventilata in
Concilio
Sardiceni
absoluitur.

Sed illis omninò recusantibus ad concilium se conferre placuit eidem sacro conuentui, quæ contra Athanasium cõfecta olim ab Eusebianis acta fuissent, accuratè cognoscere: quibus exactè inspectis, & illorum calumpnijs, dolis, fallacijs aperte detectis: calculo omnium Patrum, secundam Iulij sententiam antea Romæ latam, Athanasium absoluit, eumque simul & alios omnes ab Eusebianis ab Alexandrina Ecclesia excommunicatos, postliminio in pristinum statum Synodus restituendos esse decernit: Gregorius verò in sedem Alexandrinam ab eisdem Eusebianis per vim militarem intrusum non tantum deposuit, sed execrata est: omniaque ab eodem Alexandrina gesta, ordines collatos, & irrita prorsus habenda esse constituit. Et ita eodem Athanasius cum suis dimissus est in patriam qui Sardica profectus, primò Naissum, inde Aquileiam, postea in Gallias, rursus à Constantino Imperatore euocatus peregrinatus est.

Quid Constantinus
apud
Constantinum
pro restitutione
Athanasij.

Quo quidem tempore idem Imperator decessit, Episcopos, quos ex eorum numero, qui Sardica conuenerant, ad eam rem delegerat, cum litteris ad fratrem unà cum Saliano Prætorè, viro & pietatis & iustitiæ insignibus eximie ornato missis. Quæ literæ non exhortationem solum & consilium, verum etiam minas dignas sanè pio Imperatore complexæ sunt. Nam scripsit primò, ut duobus illis Episcopis aures attentas præberet, & iniqua facinora à Stephano Episcopo Antiochiæ Ariano & alijs admissa diligenter cognosceret: deindè gregi suo restitueret Athanasium: quippè cum & calumnia acculatorum, & iniqua eorum, qui dudum de eo iudicauerant, sententiæ, atque adeò acerbum in eum odium

perpicuè deprehensum esse: seque nisi his conditionibus obtemperaret, & quod æquitas postulat exequeretur, Alexandriam profecturum: eoribus, à quibus tantoperè expectabatur, restitutum Athanasium & hostium turbam inde exturbatum. Constantius igitur, his litteris Antiochie videretur commorabatur, acceptis, pollicetur se facturum quod socius Imperij, & communis de republica curæ particeps ipsi per litteras significat. Orthodoxi interim Alexandrini perterriti, & Athanasij moras Alexandriam reuertend (ubi mox expectabatur, iam absolutus à Concilio Sardicensi) & ægro atque infenso animo ferentes ipsum Gregorium sedis inuasorem, in eodem Concilio condemnatum, atque depositum, ad huc tam obstinato animo alienæ Ecclesiæ incubare, eum tanquam putidum membrum obtruncant. Quo casu Constantius Athanasium accersit cum omni honore: non semel aut iterum, sed tertio ad illum amicissimas litteras scribens, quibus illum animabat, & ad veniendum hortabatur: misitque ad illum presbyterum & Diaconum, ut maiore cum fiducia ad se rediret. Erat tunc Athanasius Aquileiæ cum easdem à Constantio litteras accepit: inde rursus à Constantio euocatus in Gallias, paululum ibidem moratus: venturus in Orientem ad Constantium, in Italiam redijt, Romamque venit ad Iulium Pontificem: de cuius aduentu ingès gaudium in Ecclesia fuit: idemq; Pörfex ut gratularetur eius restitutioni, litteras ad Ecclesiam misit Alexandriam. Quibus Athanasius acceptis recedens ab vrbe, terrestrinè itinere via Appia Brundisium vsque peruenerit, an verò in portu Romano nauim conscenderit incertum est: illud

Alexandrini
trucidant
Gregorium
Pseudo Episcopum.

Athanasius
ternis litteris
renocatur ad patriam à Constantio Imp.

Athanasius
in transitu
Alexandriam
à Gallijs reuertens
denuo visitat Iulium
Rom. Pont.

lud autem habetur exploratissimum, Roma recedentem, non Alexandria ad suam Ecclesiam, sed Antiochiam concessisse.

Peruenit igitur Athanasius Antiochiam, ubi tum erat Constantius Imperator; qui eum benigne excipiens sincero serenoque vultu intuenti ei que liberum facit, ut in patriam & suas Ecclesias rediret, litteris ad eius loci Iudices datus, ut eum inoffense transire permitterent. Athanasius autem suas calamitates calumnias que deprecate, & admonente ne denuo, se absente, calumnie reciperentur; ut iam nunc accusatores euocaret, quidem se non intercedere, quo minus illi ad eum apud eum sistant, ut eos ita conuincere possent. Hec quidem ille facere noluit; sed tamen omnia que contra ipsum per calumniam scripta essent, tolli & aboleri iussit; iurans se in posterum alias calumnias admissurum, suumque in hac re propositum firmum & inconcussum fore; neque id simpliciter dixit, sed iureiurando, Deo in testimonium vocato, obsignauit. Sicque Constantium Athanasius erga se beneuolum & facilem expertus, cum putaret suam sibi Ecclesiam plenarie restitutam fore, ecce Imperator admonitus ab Arianae sectae praesidibus, Sum equidem inquit, paratus ad promissa praestanda: at & hoc beneficium, quod eo abs te petam, iure debes mihi concedere. Id quidem est, ut ex multis ecclesijs, quae tuae ditioni subiiciuntur, vnam habeat illi qui tecum communicare detrectant. Id accipiet Athanasius; egregia responsione Constantij petitionem, dum non negaret, elusit. sic dicens: Natiuum, inquit o Imperator; quandoquidem equum, immo necesse est tuis mandatis obtemperare (neque tibi equidem contradicam) verum cum

Athanasius Roma Antiochiam veniens egripitur à Constantio Imperatore.

Constantij iuramentum.

Eludit Constantij petitionem.

Antioch
rum, qui
omnino
te mihi
hac vrbe
sine met
tur Atha
ra, com
praterir
propter
lexandr
cum ill
eadem
ciendos
cultatis
primu
conuen
nonas
cogere
Ecclesi
Antioc
sequere
hymnis
norum
alij non
Patri h
pe ari
hac pra
ostende
Igitur
ris ad E
drinum
rosoly
cum A
liarem

Antiochiæ quoque sint qui communionem eorum, qui aliter atque nos de religione sentiunt, omnino refugiāt, idcirco simile beneficium abs te mihi tribui postulo, ut videlicet isti itidem in hac urbe vnam habeant Ecclesiam, in qua liberè sine metu in vnum conueniant. Postulatione igitur Athanasij ab Imperatore velut æqua probata, commodum visum est Arianis rem silentio præterire: quippè existimârūt, suam opinionem propter Athanasium nullam omnino aquid Alexandrinos progressionem facturam; præsertim cum ille non modò ad suæ doctrinæ fautores in eadem firmè continendos, verum etiam ad pelliciendos aduersarios, satis haberet virium & facultatis: A pud Antiochenos autem si istud fieret, primùm Eustathianos, qui multi erant numero, conuentus facturos; deindè, uti simile veri erat, novas res molituros, cum impunè suos in vnum cogere possent: quandoquidè Arianis etiam Ecclesias occupantibus, totus clerus & populus Antiochenus eorum opinionibus minimè obsequerentur; sed in cætus pro more, dum Deum hymnis collaudabant, distributi, sub finem hymnorum singuli suam opinionem declararent, & alij non Patrem modò, sed filium etiam, utpotè Patri honore æqualem, gloria efferrent: alij, nēpe Ariani, Patrem in filio esse, dicerēt, atque per hanc præpositionem, Ia; filium Patre inferiorem ostendere conarentur.

Igitur Athanasius acceptis à Constantio litteris ad Episcopos, & clericos & populum Alexandrinum, & ad præfectos, Antichia recedens, Hierosolymam venturus transijt Laodicea, ubi cum Apollinare eius Ecclesiæ lectore familiarium congressum habuit. Indè Alexandriam reuer-

Eustathiani
erant Catho-
lici sic dicti
ob Eustathiū
ipsum Epif-
copum An-
tiochenum.

Is Apollina-
ris postea fa-
ctus est he-
reticus.

Athanasius
tutior factus
litteris Cō-
stant. Imp.

reuerfus, cum adhuc in itinere effet, litteris
Constantij Imperatoris recens scriptas accepit
de sui securitate; ea nimirum occasione, quod A-
rianus, audita in Aegypto morte Cōstantis, quem
scissent eiusdem Athanasij fuisse Patronum, in
cuius gratiam visus effet Constantius animus, ut
ipse in suam reuerteretur Ecclesiam, magnoque
exultarent, eundemque Athanasium territantem
quod eodem abrepto morte Constante inter-
tus pariter esse videretur eius reditus Alexan-
diam. Athanasium igitur iisdem litteris cum sus-
ceptum iter prosequentem, amici quidem an-
cum intuentes gratulari; alij verò ad cōspicuum
eius pudefcere; alij, quibus nulla erat fiducia, se
abdere; alij pœnitentiam de his, quæ contra E-
piscopum scripserant, agere. Certè palæstinenses
omnes Episcopi ita Athanasium exceperunt, ut
cōmunionem eius amplexi sunt: ut & scripserunt
& verbis pro satisfactione protestarētur, omnia
quæ prius scripserant, ea se non voluntate, sed
coactos fecisse: idque in Synodo Hierosolymitana
à Maximo Episcopo coacta. De Aegyptijs vero
& Libycis Episcopis, earumque prouinciarum
Alexandriæ populis, superuacaneum est verbum
facere: cum & omnes occurrerint, & inest
gaudio imbuti fuerint: non solummodo quod
suos præter spem incolumes reciperēt, sed quod
ab hæreticis, veluti à tyrannis & rabidis cæcibus
in libertatem vindicarentur. Viso siquidem
Pastore Alexandrini, publica conuiuia celebra-
re: festos dies agere splendidissimos: eum magno
honore aspiceret: & Deum denique laudibus
tollere.

Athanasij
reditus Ale-
xandriam.

Magna igitur lætitia populorum fuit, in sacris
Synaxibus mutuo se ad virtutem cohortantium.

Quot putas, innuptæ quidem. sed tamen hæc-
 nis ad nuptias promptæ, virgines in Christo per
 manserunt? Quot item iuvenes, aliorum exempla
 iuvenes, monasticam vitam amplexi sunt? Quot
 parentes liberos; liberi inuicem parentes suos
 obtestati, nè se à studio pietatis in Christum re-
 uocarent? Quot mulieres viris persuaserunt, quot
 item à viris persuasæ sunt, vt orationibus vaca-
 rent, quemadmodum dixit Apostolus? Quot vi-
 due, quot orphani, antea famelici & nudi, ingen-
 ti populorum ad eleemosynam alacritate, post-
 modum neque esurièrunt, & vestiti prodierunt? In
 summa, tanta æmulatio fuit ad virtutem; vt sin-
 gulas familias, singulas domos, Ecclesiam esse,
 obprobriatam incolentium & preces ad Deum,
 existimaret. Fratrumque in Ecclesia profunda & ad-
 mirabilis pax; inuicem vndeunque Athanasio
 scribentibus: iisdemque ab Athanasio consuetas
 pacis & tranquillitatis litteras accipientibus.
 Quin Ursacius Mysiæ, & Valens Pannoniæ Epif-
 copi Ariani, quasi à sua ipsorum conscientia fla-
 gellati: poenitentiam professi sunt; litterasque a-
 micæ & pacatas ad Episcopum, quas nullas ab
 eo acceperant, misere; Romamque abeuntes poe-
 nitentiam egere; confitentes, omnia quæ vel dix-
 issent, vel fecissent contra Athanasium, falsa esse,
 & nihil aliud quam calumniam: neque id sim-
 pliciter egere, sed ita vt anathemate execraren-
 tur Ariam hæresim, & poenitentiam suam scri-
 pto promulgaret. Fuerant siquidem antiquissimi
 Arii discipuli, ab ipso nimirum Ario Alexandriæ
 olim catechizati. Subscripsere porrò iisdem pa-
 cificis seu comunicatorijs Encyclicis Athanasij
 litteris, cum eas ferentes nacti oportune essent
 ipsius Legatos. Cum siquidem ad suam ecclesiam

Athanasij
 reditus quæ
 fructuosus
 fuerit,

1 Corint. 7.

Ursacii &
 valentis E-
 piscoporū
 poenitentia.

subscribunt
 literis Atha-
 nasij.

Hh

Atha-

Athanasius
subscriptio-
nes præocu-
pat Epif-
coporum.

Athanasius Alexandriam peruenisset, sicut in itinere fecerat, Palestinorum Episcoporum communionem suis ipsorum litteris testatam accepit, atque ex Libya & cæteris proximarum regionum Episcopis datis & acceptis mutuo litteris, eandem consecutus est: ut dein eodem communicationis symbolo reliquas longe positas ecclesias sibi coniunctas redderet, elaborauit. Et quidem ipsu habuisse (cum plus quam satis ei esse poterat sententia promulgata in Concilio Sardicensi, omnium qui interfuerant subscriptione firmata) purgatus est; quod vel diuino spiritu admonitus, præuenerit acriorem, quæ instabat, venturam persecutionem; vel fortasse eandem ex obitu Constantiani coniectura assequi potuerit: atque eam contraxit, ut sua ipsorum subscriptione obligatum officio continere posset Episcopos, ne rursus ingruente Arianorum toto orbe procella quærentur; hac iacta anchora, Catholica eosdem communionem (si tamen satis esset) voluit confirmasse. Quis autem non est gauisus de tanta & tot Episcoporum inter se concordia? Quis Deum non glorificauit, conspecta in Synaxibus tanta popularum lætitia? Quot igitur inimici simultatem depulerunt; Quot prius infesti, odio Athanasium, itea dilexerunt; Quot palinodiam suorum scriptorum cecinerunt; Multi qui vi, non uoluntate apud Arianos agebant, noctu ad Athanasium uenientes, sese ei purgabant, hæresimque; simul a themate execrabantur; & veniam de infidelijs & calumnijs suis postulabant: corporibus quidem se apud illos apparere, animo autem cum ipsa Synaxin facere, & semper cum eo esse, postulantes hac in re fidem sibi haberi.

Hæc cum audirent & conspicerent sententiæ
Eusebianæ, hæreseosq; successores, q; in Synodo
depositi exauctoratiq; eiæt, magno pudore suf-
fundebantur; deinde cum viderent tantum cum
Athanasio animorum cōsensum & pacem agita-
ri (erāt enim plures in hoc numero quā quadrin-
genti Antistites) metu inuidiaq; anxij fuere:
tum quod tot Episcopi cum Athanasio commu-
nionem fouerent; tum quod formidarent, ne,
quos ipsi deceperant, à se deficerent, & huic vna-
nimitati communioniq; sese adiungerēt; ne uē,
quod futurum videbatur, de eorum hæresi iā ubi-
que famosa triumphus ageretur, & trophæa ex-
citarentur.

Hoc eodem tempore missa est à Magnentio
tyranno, qui Constantem necârât, ad Constanti-
um legatio: fuerunt autem ad hoc opus delecti
qui maioris nominis esse in Gallijs videbantur
Episcopi; nēpè Seruatius & Maximinus; ille Tun-
grensis, iste Treuerensis ciuitatis Antistites, qui-
bus additi Comites duo, Clemens & Valens: Ap-
pulere hi Alexandriam, Episcopi verò Legati,
anteà Athanasio in Gallijs, & in Sardicensi Con-
cilio cogniti, quique & de eodem Athanasio à
sua Ecclesia eis cō fuerant optimè meriti; ab eo
(ut par erat) in Ecclesiasticam communionem
sunt accepti: qua quidem ex re aduersarijs nouas
in Athanasium ipsum struendi calumnias ansa
subministrata est; quasi Athanasius per eosdem
Legatos scripsisset ad Magnētium, aduersus Cō-
stantium Imperatorem. Qui quidem interim
non semel sed iterum, immò tertio ad Athana-
sium scripsit; promisitq; se nunquam mutatū iri;
eundēq; bono animo esse debere; nec permissu-
rū, à quoquā perturbaretur, sed eū in Ecclesia
sua

Hh 2

sua

Inuidia ex-
agitat Arianos.

Legatio
Magnentij
Tyranni ad
Constantium
Imperato-
rem.

Vndè noua
calumnia in
Athanasium
comparata.

sua cum omni securitate mansurum.

Athanas. A-
lexandriam
reversus se-
per petro-
sus.

His igitur Constantij litteris Athanasius com-
munitus, ad triennium in sua Ecclesia perseverare
quo tempore totus erat in sacris Synaxibus cele-
brandis, & in concilijs Episcoporum congrega-
dis: in quibus, tum decretis Episcoporum qui Sa-
dica conveniant; tum Concilio Hierosolymitano
à Maximo coacto congruetia fanciuit. Sed plura
memorable est, ad eum auctam esse Alexandriam
ius aduentu & commoratione fidelium multitu-
dinem, ut populum Ecclesie antea erecte non ca-
perent: ita ut opus fuerit, solennitate Paschalis
recens à Constantio extructum templum petere
cum nondum tamen esset dedicatum. Hoc per-
mouit vehementer animos Arianorum, ut eum
aliam in eum calumniam compararent, quod
ausus esset absque Constantij iussu in ea Basilica
sacra facere, & (ut dicebant) eiusdem ecclesie
ipso inscio celebrare. At Constantius, quod gra-
uioribus Romani Imperij periculis vigerent
contempsit omnia quae in Athanasium ab adu-
sarijs inferrentur, immo eum ab omnibus tunc
reddidit in omnibus voluit; hanc putant
quidem pietatis ergo esse ut potest qui nunquam
consuetudine Arianorum Episcoporum tum abstinere
sed potius, quod haud videretur tempus oppor-
tunum aduersus Athanasium inire certamine
reddere sibi Aegypti populum Christianum
sentum: qui erga Athanasium propensior esse.

Alia orrerit
ab arianis
o'casio A-
thanasium
accusandi.

Constantius
Imp simul
se fauet A-
thanasio.

Acacius co-
ep. Athana-
sio inuulgat.

Contigit vero paulo post, ut defuncto Maximo
Hierosolymitano Episcopo Athanasius
dionysio, Acacius Episcopus Cæsaree, Palæ-
stræ totius metropolitans, inter Arianos Episcopos
facile princeps, & apud Constantium pluri-
mum valens, atque ab eo præ cæteris in honore
habitus

habitus, cum alias multas Ecclesias, tum etiam Hierosolymitanam inuaderet, rebusque prospere relatus, maiora auderet; nempè Athanasium ab Alexandrina Ecclesia exturbare: reque communicata cum suis, iidem omnes id ipsum perficere nituntur auxilio Constantij Imperatoris. Et primum quidem Ursacio & Valenti Episcopis, qui paulò ante Arianam hæresin abiurârunt, persuadent, ut mutato proposito, quasi canes ad proprium vomitum reuertantur, & ut suos in pristino impietatis luto denuò se voluant; causantes, poenitentiam, quam simulârunt, ex metu Constantis religiosissimi principis exortam esse: sicque iidem iterum Ariani facti, nihil in tam futile causatione fingenda comminiscendaque erubescere. Vnde & Ariani exultabundi, inito consilio, Imperatorem Constantium, grauissimis externis alioquin admodum distractum negotijs aduenies, istiusmodi compellantes verbis eracerbauerunt; Eriam tunc ô Auguste cum primum deprecemur, fides nobis habita non fuit: denûciamus enim iâ tunc, cû reuocares Athanasium, quod illa ipsa reuocatione nostram hæresin tolleres: cui ille ab initio se aduersarium præbuit: neque ynquam eam desinet anathemate persequi. Quin iam quidquid terrarum est, seripis suis quibus nos impetit, adimpleuit: & & serè omnes cum eo communione sociantur. Ex his autem qui nostræ factionis esse videbantur, alij sese illi adiungere: alij id ipsum iam iam facturi existimantur: nos interim destituti desertique relinquimur; neque leue periculum est, ne hæresis nostra palàm innotescat: ac deinde tu nobiscum hæreticus iudicaris: quod si sit, vide ne cum Manichæis in eandem classem cõ-

Ursacius & Valens Episcopi rugsum sunt Ariani.

Ariani Constantiū imp. in Athanasium conelant.

Hh 3

puce

putemur. Age igitur, incipe eos persequi; & suscipe patrocinium tuæ sectæ: siquidem illa summe Imperatorem agnoscit.

Constantij
Imp. incon-
stantia.

Constantius igitur cum in expeditione iret aduersus Magnentium, videretque Episcopum cum Athanasio communionem, quasi ignis fucus, sententiam suam mutat: nihil iam iurandi memòr, suarumque litterarum oblitus, deuictò siquidem Magnentio Tyranno concepit in Athanasium indignationem lento gradu coquebat in stomacho. Non enim palam aggressus est eum persequi: suam namque in hac inconstantiam idem Constantius erubescibat.

Fraus Ari-
anorum in
Athanasio.

At moram eius Ariani ipsius ministri persequi litteras simulant Athanasij ad Constantium, quibus eum rogaret, vt proficiscendi in Italiam sibi facultas impartiretur, ad ea instauranda, quæ ibi deficere videbantur: cum ad eundem Constantius ipse rescripsit, & pro itinere commode conficiendo diploma dedit. Hac igitur artu scelerati illi tentarunt Athanasium ab Alexandria dimouere, quasi à Constantio litteris vocatus esset: ille verò cognito dolo, nequaquam idè voluit proficisci; ilicò Imperatori illam imposturam insinuas; eos nempe eadem fraude finxisse, qua calumniam de abominando & de Magnentio (nempe quod Athanasius litteras sollicitasset eundem Magnentium in Constantium.)

Contigit verò paulò post Iulium Romanum Pontificem ex humanis excedere. Cum autem orientales Episcopi Ariani cognouissent de morte eiusdem (quem sibi aduersantem in omnibus vehementer experti erant) rursumque accepissent nuntium de subrogatione Liberij, collectis

sue communionis Episcopis, Concilium ha-
 bent: ex quo dant litteras ad eundem Liberium,
 quibus Catholica ab eo unitatis communionem
 exposcunt, atque iisdem quoque Athanasium
 accusant. Verum eodem ferme tempore redi-
 ite sunt eidem Liberio Romæ litteræ ex Synodo
 75. Aegyptiorum episcoporum pro Athanasij de-
 fensione. Quibus ipse acceptis ex utraque parte
 epistolis, eisdemque recitatis in Concilio tunc
 Romæ collecto, negatum est Arianis quod à Li-
 berio postulabant. Nè tamen eiusmodi occa-
 sione Constantius Imperator (cuius voluntate
 cuncta ista fieri sentiebant omnes, qui in ea-
 dem Synodo cum Liberio erant) in Romanam
 Ecclesiam grassandi ansam arriperet: illud
 tunc ibi ab eis decretum fuit, vt legatio ad i-
 psam Constantium mitteretur de cogendo Con-
 cilio.

Cui parta paulò post de Magnentio victoria,
 plane accidit secundum illam antiquorum sen-
 tentiam, tam gentilium quam Christianorum
 consensu receptam, qua dicitur: Nihil infelicius
 felicitate peccantium. Quippè qui Arianæ im-
 pietati (prò nefas) tantam victoriam, qua si-
 bi uniuersum Occidentale Imperium vendi-
 cavit, acceptam retulit impiè; quam in vltio-
 nem seuissimi tyranni DEVS illi concesserat.
 Siquidem qui visus est hætenus fauisse Arianis
 postea ad eò excoluit ipsam hæresin, cuius causa
 Orientale videbatur imperium, cui Magnentius
 inhiabat, liberatum, & Occidentali se auctum,
 vt nihil apud eum antiquius fuerit, quàm de ipsa
 bene mereri, & longè lateque in uniuersum Ro-
 manum Imperium propagare: quod, dum
 vivit, pro viribus præstitit. Etenim cum audis-
 set,

Hh 4 set non

Ariani quid
 ad Liberium
 Rom. Pont.
 Iulij successorem.

Constantius
 Imp. ex pro-
 speris sit de-
 terior.

**Constantij
furor in
Athanasium
conuersus.**

**Legatio Li-
berij Papæ
ad Constanti-
um.**

**Concilium
vel potius
Conuenticu-
lum Ariano-
rum Arela-
ti.**

**Vincentius
Legatus &
alii, coacti
subscribunt
damnationi
Athanasij.**

**Secunda lega-
tio Liberij
ad Constanti-
um de co-
gendo Con-
cilio.**

set non ex Arianorum sententia euenisse, ut à Li-
berio Papa ipsi ijdem Ariani in communionem
acciperentur, atque Athanasius damnaretur, in
furorem exarsit; publicoquæ mandauit edicto, ut
qui in damnationem Athanasij non subscribere,
in exilium pellerentur: quibus auditis, Liberius
Papa de cogendo Concilio ad eum legationem
mittit, quò ipsum ab eo incepto furore placare
posset: eo enim remedio anteuertere conatus est
imminentem, non tam aduersus Athanasium, quam
vniuersam ecclesiam catholicam ac presertim
in occidentales orthodoxos Episcopos, persecu-
tionem. Cum autem Apostolicæ sedis Legatus Vin-
centius atq; collegæ, Arelatem ad Imperatorem
Constantium peruenissent, inuenerunt ibi com-
plures Arianæ factionis Episcopos, & aliquos
occidentales, quos ijdem per Constantium in
suam ipsorum communicationem pellerant,
ac ad Athanasij damnationi subscribendam co-
pulerant: Quin & ipse Vincentius primarius A-
postolicæ sedis Legatus, eorundem importunitate
& Constantij victus imperio, tandem (per
dolor) sic deceptus atq; coactus id ipsum præsti-
tit. Verùm in lapsu continuit gressum, ne in pro-
fundum præceps deferretur impietatis; nam
sic ipse subscripsit in Athanasium, ut factus quo-
que fuerit proditor fidei, & perpetuo Arianis
adheserit, sicut quidam: quippè qui postea aduer-
sus eosdem pro tuenda fide Catholica perire
rauit in fractus.

Porro Liberius Papa auditis ijs quæ prioribus
à se missis Legatis ad Constantium contigissent,
aliam rursum legationem ad eundem summa co-
leritate misit. Cum enim edicto Imperatoris co-
gerentur Episcopi occidentales ad subscribendam

dem late ab Arianis sententia in Athanasium,
 & ingens ea ex re naufragium Catholicæ Eccle-
 siæ immineret; ut hæc in Coneilio Episcoporum
 examinentur, Romanus Pontifex litteris ad
 Constantium in Gallijs agentem datis, eadem
 legatione postulavit: ratus fore, ut cognita ex
 confatis in Athanasium calumnijs Arianorum
 perfidia, tum à subscriptione in ipsum Athana-
 sium, tum à communicatione cum Arianis, ac
 multò magis ab eorum hæresi, occidentales om-
 nes procul abhorrerent Episcopi. Et quidè Con-
 stantius Legatorum petitioni annuens sequenti
 anno Synodum Mediolani indixit; longè alio
 sanè intentione, nempe, ut in vnum Catholicos
 omnes, quos posset, ita conuocaret Episcopus, ut
 sic in locum vnum includeret, vbi ipse præsens
 ad subscribendum in Athanasium, adhibita vi
 quoque compelleret; quod & infelicissimè præ-
 stitit. Concilio igitur Mediolani conuocato, ex
 oriente pauci Episcopi illò aduentarunt; prop-
 terea quòd alij morbo, ut est verisimile, præpe-
 ditici, alij itineris longitudine deterriti, eò acce-
 dere recusabant; at Episcoporum occidentis ibi
 congregati fuere trecenti & amplius. Verùm
 quantumlibet istiusmodi Episcoporum conue-
 tus; ecclesiastici Concilij nomen præ se tulerit,
 verius tamen dicenda fuit tyrannica còsultatio,
 coniuratio Ariana, factio sceleratorum, conspi-
 ratio impiorum, atq; ut proprius dicam, publi-
 corum latronum violenta grassatio; quippè cui
 præsideret vnà cum satellitio hæreticus Impera-
 tor; vbi Arianis totum concessum; Catholicis E-
 piscopis denegata omnia; suffragia vetita vel in-
 terdicta, vilipensa; vbi præsidè essent satellites; &
 parati astarent commentarienses atque expediti

Peruersa Co
 stantij in-
 tentio.

Concilium
 Mediolanè
 se indictum.

Synodus
 Mediolanè
 sic dicenda
 factio sceler-
 atorum.

Hh 5

lic

lictiores; vbi non sacri sancirentur canones, sed Episcoporum degradationes; exiliorumque scriberentur & subscriberentur sententiæ: vbi demum nihil nõ auderet Ariana procacia, & nihil valeret Imperatoria vi suppressa Orthodoxorum constantia atque in dicendo libertas.

Adnētus legatorum ad synodum.

Istæc omnia antea odorati Apostolice sedis Legati, Lucifer episcopus Calaritanus atque collega, nec non Eusebius Episcopus Vercellensis, illò venire detrectantes, venire tamē postea in se, tandem Mediolanum aduenere: vbi illic contentus idem Eusebius vt in Athanasium subscriberet, ait, de sacerdotali fide prius oportere constare: compertos sibi quosdã ex ijs, qui ad hæreticam labe pollutos. Expositam itaque hanc apud Nicæam posuit in medio: spondens omnia quæ postularent esse facturũ, si pro fidei professione scripserint; quod & ceteri orthodoxi iustitantes testati sunt coram Imperatore: eximiam animi libertate docuere falsos esse Athanasii persecutores, neque vltius eorum dictis habent esse fidem. Hæc cum audisset Constantius, & rectè dicta pro contumelia accepisset, illos quos in exilium eicere mandat: concitator autem Athanasium factus, atrocius in eum edictũ promulgat; nimirum & eum debere suas pœnas dare, & Ecclesias Arianis tradi; ijsque se liberum facere, vt agant quod velint. Vnde nonnulli Episcopi consternati, Athanasij damnationi conlaserunt; sperantes ipsius cõdemnatione conlertum fore Ecclesiasticum bellum. Verum non libtis fuit Arianis, illos Episcopos ad subscribendum aduersus Athanasium adegisse; quin & eosdem vnã secum communicare pariter in adhibendo quod eum facere recusarent, eos vnã cum reliquis Episcopis

Quid in Synodo actũ.

scopus in scribere nicem sententias, in Porro rum hor illi ipsi a ris potest ad Praefectum hæcenus ratoris l daretur rum esse municat Notarij ni minas tes, vbi tra Atha cum Ari ren; po non coi suorum tium ne Et qu dente te scoporu siyam te rasset: n restitue quã iu cum Syn qui prio ex popu pluribe eccles

Cur aliqui Episcopi cõsentiant damnationi Athanasij.

scopus in scribere nicem sententias, in Porro rum hor illi ipsi a ris potest ad Praefectum hæcenus ratoris l daretur rum esse municat Notarij ni minas tes, vbi tra Atha cum Ari ren; po non coi suorum tium ne Et qu dente te scoporu siyam te rasset: n restitue quã iu cum Syn qui prio ex popu pluribe eccles

scopis insignioribus illis, qui in Athanasium sub-
scribere noluerunt. Imperatoris sententiâ ab in-
vicem separatos ad diuersa loca, post multas in-
urias, in exilium misere.

Porro cum sic Constantius omnia pro Ariano-
rum hortatu suggestioneque faceret, vel potius
illi ipsi agerent, insultabantque in omnes, Cæsa-
ris potestate succincti: Illic mandata litteræque
ad Præfectum Aegypti missa, ut frumentum quod
hactenus Athanasio ac suis ex Constantini Impe-
ratoris liberalitate impendebatur, adimeretur,
dareturque illis qui Ariana sciperent, & ut libe-
rum esset, contumeliam inferre in Athanasij cõ-
municatores. Rursus ad alias partes edicta missa,
Notariique præstito in singulis urbibus; & Palati-
ni minas secum ad Episcopos & Iudices deferen-
tes, vultu quidem de causa iudicaret, illi verò cõ-
tra Athanasium scriberent, ut aut communionem
cum Arianis haberent, aut poenam exilij sustine-
rent; populi que qui ad communionem cum illis
non coirent, vincula, contumelias, bonorum que
suorum direptionem expectarent; neque nego-
tium negligenter curatum est.

Et quidem Imperator cum eo modo, procé-
dentetempore, subscriptiones plurimorum Epi-
scoporum aduersus Athanasium extorsisset, qua-
si iam tot suffragationibus sibi iustitiam compa-
rasset: ne quid tyrannicè agere videretur, si quem
restituendum curaret, iterum è sede pelleret,
quasi iusto aduersus eum bello indicto mittit ad
eum Syriam Ducem cum militum legionibus
qui pridem Parascueus intempesta nocte, cum multi
ex populo cum clero in orationibus peruigilaret:
pluribus quam quinque armatorum millibus
ecclesiam inuasit, obuios primò quosque cõtru-
cidant.

Exiliū Con-
fessorum E-
piscoporum.

Constantij
progressus
aduersus Ca-
tholicos.

Athanasius
diram sub
Constantio
patitur per-
secutionem.

cidantibus: deinde eandem propè inter se coler-
 tis manibus, ne quispiam inde exiret aut elabere-
 tur, cingentibus. Athanasius autem haud necruis
 se ad necem quæri, in tanta tamen tribulatione
 populum deserere absurdum ratus, rectius
 esse ut pro alijs pericula susciperet, manebat
 dens in cathedra sua: verùm tandem à clero po-
 puloque coactus eandem relinquere, plerique
 digressis, ceteris eos subsequenter sese immi-
 cens, ac per milites omnes inoffensè transiens,
 Domino duce & protectore: nihilque ipsius les-
 tentibus, elapsus, fugge inopinatè improvise im-
 petu, cuiusdam virginis domum est ingressus, sed
 mox inde recedens, in solitudinem sese conluc-
 ibi cum lateret, rerum, quæ post discessum suum
 Alexandria vel alibi factæ essent, ignarus, & pe-
 riclitanti Ecclesiæ suæ consulere, ad Constanti-
 tium Imperatorem in Occidentem proficisci dis-
 sposuit: verùm cum inter hæc accepisset nunci-
 de tyrannide Constantij ubique grassante, nem-
 pè de exilio Occidentalium Episcoporum: deinde
 de cladibus Aegypti, Libyæ, immò totius orbis
 Ecclesijs illatis, sententiam mutavit, ac in eremo
 se continuit. Quo quidem tempore superstiti-
 huc erat Magnus Antonius, quem saltem in
 se, si manere apud eum diu non licuit: facile po-
 tandum. Porro ad evitandos curiosissimè in-
 gentes eum Arianos, perinde ac venaticos canes,
 occultiores latebras ipsum quæsisse oportuit: &
 bi usque ad Constantij obitum commoratus,
 haud otiosus vitam transegit: ibi enim complu-
 ra conscripsit, quæ ad roborandos in fide Catho-
 licos, & lapsos erigendos, magnoperè conduc-
 rent: quibus insuper ipse Arianos, & eorum fra-
 ctorem Imperatorem, atque Præfectos impietatis
 exco-

Athanasij
 magnanimo
 mitas.

Athanasius
 fuga lapsus
 in eremo
 delitescit.

Athanasij
 latebra in
 eremo pro-
 fecus.

Quæ ibidem
 conscrip-
 sit.

encolentes magnoperè exagigaret. Tunc enim luculentam illam epistolam elucubrauit ad omnes in eremo vitam solitariam agentes. Nam quod non liceret singulos inuisere, coramque (vt in operatis erat) cum omnibus sermonem habere; voluit ea nobili scriptione cunctis præstò esse, eosdemque ne ex aduersariorum calumnijs quæuis posset palliare tectatio, de cunctis, quæ ab Arianis aduersus Ecclesiam Alexandrinam gesta essent, reddere certiores: cù id complures ex ipsis magnoperè experissent. Tunc etiam cum durissimū nuntium accepisset de his quæ dicatæ Deo virgines passæ essent, acerbissimos casus iugiter lacrymis prosequutus, eas consolaturus, literas ad ipsas scripsit: quarum tantum breue fragmentum extat, apud Theodoretum. Quod insuper accepisset, Arianos ignauitæ & socorditæ nomine fugam suam infamare penes populum non desinere, calumniantes scilicet quod malæ causæ diffusus, maleque sibi conscius solum vertisset, nec ea ex parte optimi pastoris numeros explèssent, cuius muneris est animam suam pro ouibus ponere: sed mercenarij cuius est sibi potius, quam ouibus consulere: Athanasius ipse tunc ad hos redarguendos qui, quod optassent illum occidere, aded ægrè ferrent iam fuga lapsum, & è manibus ipsorum ereptum, egregium planè commentarium tum elaborauit: quo texuit Apologiam de fuga sua. Quod autem Arianis, & in primis ipse Constantinus Imperator, quò sua ipsorum facta aliquo prætextu iustitiæ obuelarèt, maledicta in Athanasium, vt impostorem & hominem omnium scelestissimum iactarent, immò & plura in eum etiam scriptis spargerent: quibus simpliciores fidè adhibentes possent in ipsum facilè comoueri: necessa-

Epist. ad Solitarios.

Litteras consolatorias ad virgines.

Lib. 2. ca. 14.

Ioan. 10.

Apologiam de fuga sua.

Item Apologia ad Constantium.

cessarium eidem visum est, ad eundem Constantium Imperatorem scribere Apologiam, que potius orasset, si licuisset, presentem convenire, & coram dicere causam suam: in illa Apologia omnes calumnias quas in ipsum Ariani obiecerant per singulas, easdem confutando, recenset.

Magis Athanasius fugilatur.

Et quidem præter alias supra recensitas, hæc insuper tam Arianorum quam gentilium allegatione de eo erat vulgata calumnia; quod magis esset, atque augurandi calleret scientiam: cum prophetiæ dono imbutus, varia illis euentura, diuinitus sibi cognita, iisdem patefaceret. Eodem porro hoc quoque latebrarum eius temporis, sed ultimo ferme eius articulo, prolixiore pro se scripsit Apologiam, quam Secundam vocant eandemque cunctis perspicuam & communem omnibus. Hicce vir sanctus latentis aduersus impios Arianos pugnavit armis; quibus illi confossi jaculis, maiori odio in eum accensi, ubi nati gentium lateret, peruestigare sollicitius contati sunt, missis militibus eremum peruadentibus, & cuncta loca exquisita indagine perlustrantibus, & abdita quæque rimantibus: vnde eo loci profugiam qua fuit, ubi nec liberè aerè, nec frater

Athanasius Prophetiæ dono imbutus.

Athanasij Apologia II communis omnibus.

videre sibi liceret, vno excepto, qui ei necessarii ministraret, & epistolas ad eum, missas afferret. Præmia delatoribus proponerentur, si quis eum viuum; si id mirus, caput certe Athanasij detulisset. Ita totis regni viribus frustra aduersus eum, cui Deus aderat, certabatur. Interea usque ad obitum Constantij quinquennio prope ita latuisse fertur in memorato loco; qui fuit lacus cisternæ veteris aquis sicca, instar illius in agro quoque positæ, in quam Ioseph à fratribus demissus est. Contigit verò interim sanctum Athanasium

Athanasij latebræ inaccessæ.

Athanasium sexennio apud formosissimam virginem latuisse (ut tradunt nonnulli) Arianorum

peruadentibus, & cuncta loca exquisita indagine perlustrantibus, & abdita quæque rimantibus: vnde eo loci profugiam qua fuit, ubi nec liberè aerè, nec frater videre sibi liceret, vno excepto, qui ei necessarii ministraret, & epistolas ad eum, missas afferret. Præmia delatoribus proponerentur, si quis eum viuum; si id mirus, caput certe Athanasij detulisset. Ita totis regni viribus frustra aduersus eum, cui Deus aderat, certabatur. Interea usque ad obitum Constantij quinquennio prope ita latuisse fertur in memorato loco; qui fuit lacus cisternæ veteris aquis sicca, instar illius in agro quoque positæ, in quam Ioseph à fratribus demissus est. Contigit verò interim sanctum Athanasium

lum toto orbe conspicuum Antonium Magnum
 et hac vita in cælum migrare, cum iam 5. supra 100
 vixisset annum; qui moriturus nihil antiquius
 habuit, quam fidem Catholicam suis præclare
 testatam relinquere; de cuius fidei custodia eos
 dem sapius antea admonuisset: sed & eius defen-
 sorem gloriosissimum confessorem, voluit suis
 exuijs honorare; dum Melotem & pallium tri-
 tum cui superiacebat Athanasio dari mandauit:
 quod ei nouum ipse detulerat. Et quidem Lega-
 tarius, Antonium in Antonij muneribus ample-
 ctitur, & tanquam magna hæreditate ditatus, læ-
 tanter vestimentum recordatur imaginem san-
 ctitatis.

Porro cum hæresis Macedoniana nuper exor-
 ta increbescens fama aures quoque Athanasij
 peruassisset; continuo, licet è latebris, ubi velut
 sagitta in pharetra latitabat, & ipse primus ia-
 cula intorquere aggressus est in monstrum: ut
 quem acerrimum diuinitatis filij vindicem di-
 uinos Spiritus constituerat, eundem quoque vo-
 luerit esse suæ vnus cum filio & Patre substan-
 tiæ defensorum. Quod scisset insuper Athanasi-
 us Arianos fauore Constantij summa rerum iam
 poteros, suam ipsorum perfidiæ professionem
 tradidisse Catholicis subscribendam, additoque
 eiusdem Imp. præcepto quamplurimos eandem
 suæ ipsorum subscriptione corroborasse, sum-
 mo dolore æstuans, clamat è deserto, ut leo rugit
 è latu; dum quatuor pro veræ pietatis defensione
 elaborauit atque edidit insignes orationes: qui-
 bus Catholicæ fidei fundamenta stabiliret, & ad-
 uersariorū falsitates retruderet. Extât illæ & sanè
 magno Athanasio dignæ, Constantio autè Impe-
 ratore Arianæ hæreseos protectore ac promotore
 per-

commentū
 ceter illustr.
 Baron.
 a Gen. 37.

Obitus S.
 Antonij Ab-
 batis.

Athanasius
 donatus, ab
 Antonio
 meliore &
 pallio.

Athanasius
 primus op-
 pugnat hæ-
 resin Mac-
 donianam.

Hæresis Ma-
 cedoniana
 quæ.

Athanasius
 è latebris
 fauciat A-
 rianos.

Corpus S.
 Athanasij

Ariano de-
mortuo suc-
cedit Iulia-
sus postea
Apostata.

perditissimo infelicissimè demortuo, cum Iulia-
nus ipsius patruelis liberis Imperij nactus esset
habenas, ilicò vt ipso regni sui exordio omnes
còciliaret sibi fideles, exulem diu pacem Catho-
licæ Ecclesiæ restituit ab acerbissimæ illa tor-
anis per Arianos persecutione fugatam: nam qui-
cunq; fuerant à Constantio Episcopi exilio cò-
demnati, eosdem abolicis damnationis illorum
tabulis, ad suas ecclesias postliminio redire pe-
misit.

Iulianus re-
stituit exu-
les Episco-
pos.

Magnus itaque Athanasius post sublatum diu
morte Georgium, secundum ei in sedem Alexan-
drinam ab Arianis surrogatum Antistitem, im-
mersus è latebris, & è sepulchro, in quo seorsum
mortuus viuens diu permanerat, veluti mor-
tuis resurgens, perspicuus cunctis Alexandria
venit: vbi quali triumpho ab Alexandrinis Ca-
tholicis Christianis honoratus, quantaque suscip-
tus sit gloria, illud tantum dixisse sufficiat: ne
ipsum quidem Constantium Imperatorem patri-
honorificentia exceptum ac introductum fuisse
æstimatum esse. Tanta erat viri huius apud omnes
veneratio. Quid publicos plausus commemorat:
& vnguentorum profusiones; & totam vrbem
lumine coruscantem; publica item & privata
conuiuia; cæteraque quibus argumenta lætæ
ciuitates edunt: quæ tum illi abundè & super-
quàm par erat conferebantur? Qui quidem Ec-
clesiam adiens, primum omnium cunctis eam
Arianæ hæreseos expurgat inquinamentis, ac her-
dibus diluit: non tamen vitur flagello, sed ver-
tatis argumentis ad persuadendum maxime ob-

Athanasius
rediens A-
lexandriam
magna pò-
pa suscipi-
tur.

Quæ ibidem
eius studia.

paratis. Tum inter eos qui dissiderent, pacem re-
ciliat: oppressosque tyrannide liberat: & quo
nihil antiquius habuit, prolapsam fidei doctrinam
erigit.

erigit ac liberè rursus Trinitas prædicatur super
candelabrum posita, splendidoque vnus diuini-
tatis lumine animas omnes collustrans. Conci-
lium quoque Alexandriae congregauit, ad Eccle-
siæ statum collapsum restitutum: quod & à
sede Apostolica confirmatum fuit.

Concilium
ibidem ce-
lebrat:

Rursum verò qui erant Alexandriae Ariani,
indigno ferentes animo, eum denuò sedem Ale-
xandrinâ, ex qua sæpe eiectus fuerat, recepisse,
eiusque reditu redditam Ecclesiam Catholicam
florantissimam; scædus ineunt cû gentilibus: quos
& in eundem concitant, ea arrepta occasione,
quod ille nobilissimas quasdam matronas Gen-
tilium superstitioni additas, ad Christianam fi-
dem conuersas, magno dedecore Imp. Iuliani &
Christianæ religionis summa gloria baptizasset:
simulque in eum communicato consilio, aduer-
sus ipsum ad Iulianum litteras dant, missi & Ma-
gi, aurospices & angeres: qui omnes simul conte-
starentur, nihil prosperum successurum, nisi A-
thanasius expelleretur. Quibus Iulianus accep-
tis, de expellendo eo ab vrbe, cûm ad A lexandri-
nos, tum ad Ecdicium Aegypti Præfectum de eo
necando rescriptum dedit. Quod vbi intellexit
Athanasius, fugamque iniciturus videret multitu-
dinem Christianorum circa se lachrymas pro-
fundentem; Bono animo, inquit, estote nebula
enim est, quæ breui euanescet: sicque, Ecclesia
primum fidelissimis amicis commendata, clam
indè se subduxit; repertoque ad ripam fluminis
navigo, restâ in Thebaidem traiecit. Qui au-
tem iustus erat vt eum occideret, factus de eius
fuga certior, quantum potest, persequitur. At
cum quidam ex familiaribus Athanasij anteuer-
tisset, diceretque hominem eû properè persequi

Ariani mo-
uēt gentiles
in Athana-
sium.

Athanasius
Alexandria
fuga lapsus,
eludit qua-
rentes se:
clan. que ré-
uersus ibidē
latet.

li non-

nonnulli qui comitabantur orabant, ut de via in solitudinem deflecteret. At ipse dat mandatū gubernatori, ut nauigium versus Alexandriam dirigat. Sic igitur illis ei, qui persequeretur, obviam factis, venit homo ille, qui mandatū de interficiendo Athanasium acceperat: sciscitaturque quātum inde abesset. Cui Athanasius respondet, cum non longe abesse; sicque dimittit: ipse autem redit Alexandriam, atque reliquo tempore, quo vixit Iulianus, ibi delituit.

Athanasius
persecutiōe
gloriosior.

Iouianus
succedit in
Imperio Iu-
liano.

Athanasius
& alij ortho-
doxi episco-
pi extorres
restituuntur.

Et quidem inde maiora fuere Athanasio trophæa victoriæ comparata; ut post alios Imperatores, Iulianum quoque aduersarium experiretur: eumque Christi virtute prosterneret. Primū namque sub Constantino Magno, deinde Iuliano eius Constantio; demum sub Iuliano quoque vltimè certauit: quibus prælijs non solum potentes ipsos duos Principes impios superauit, sed & sub illis militantes Ethnicos idolorum cultores, Iudæos & Arianos. Cui nouissimo, Iuliano nimirum perfidissimo Apostatæ, diuina indubite in eum animaduertente vindicta, in bello Persico extincto, Iouianus Christianæ religionis sanctissimus successit, qui ut præclarissimum sui Imperij fundamentum iaceret, rectamque legum institutionem, vnde conueniebat, auspicaretur: cum omnes alios Episcopos, tum Athanasium ante omnes; qui omnibus virtute antecellebat, & citra dubitationem vllam, pietatis causa plus vexatus fuerat, ab exilio reuocat. Quin etiam fidei nostræ veritatem à multis laceratam & perturbatam, atque in diuersas opiniones partesque distractam sibi tradi postulauit: ut maximè quidem vniuersus Orbis, si fieri possit, in fidei negotio consentiret, spiritusque auxilio in vnum coiret; sin minus

ipse certè optimè parti sese adiungeret, simulq;
 & ei robur afferret, & ab ea vicissim acciperet:
 certè simul & magnificè de rebus maximis cogi-
 tans. Quæ Athanasius mox vbi intellexit, si-
 mulq; Imperatoris eiusdem litteras accepisset,
 quibus se fidem Catholicam ab ipso edoceri vel-
 le significabat: euestigio primarios Episcoporu
 Orthodoxorum sibi subiectorum, ad Synodum
 conuocat Alexandrinam. Vbi cõmuni concilio
 decretum est, vt scripto libello Catholicæ fidei
 mitterent ipsum ad nouum Imperatorem, nè il-
 le (vt Constantio accidit) ab hæreticis præoccu-
 paris in impietatem transuersus penitus agere-
 tur. Periculum igitur Athanasius anteuertere o-
 mini celeritate procurans: scriptum eiusmodi in
 Synodo libellum misit ad Iouianum Imperato-
 rem: qui eodem perlecto, multũ in cognitione,
 quam de rebus sacris imbiberat, confirmatus: er-
 ga eisdem feruentiori exardescere cepit amore.

Quidam verò Arianorum Episcopi in hæ-
 resis pertinaces, conati sunt ab amicitia & cultu
 Athanasij Imperatorem erga eum propensorem
 diuellere: plurimas in eum accusationes planè
 calumiosas inferentes. At vir sanctus inito cum
 suis consilio Antiochiam ad Iouianum, litteris
 Imperatoris euocatus, se conferens: ab iisdem
 penitus se expurgans, præsentis congressu & col-
 loquio Imperatori se carissimum reddidit. V-
 bi verò res communes orthodoxæ Ecclesiæ, quo-
 ad eius fieri poterat, ritè constituisset, ab eodẽ ad
 propria remissus est cũ mandato, vt quo sibi libe-
 ret modo, Ecclesiis sibi subditas & populũ rege-
 ret: plurimum quidem ab illo tum ob virtutem,
 qua præditus erat, tum ob vitam piè actam, tum
 demique ob prudentiam præstantiamq; doctrinæ

Athanasius
 ex Synodo
 Alexandri-
 na fidei con-
 fessione ad
 Imper. mit-
 tit.

Ariani Atha-
 nasium Im-
 peratori cri-
 minantur.

Valens Ioni-
ano suc-
cedens factus
Arianus ex-
agitat Ca-
tholicos.

laudatus. Et quidam cum Ioniano Imperatore è
viviis paulò post sublato, Valens à fratre Valenti-
no Imperij Orientalis suscepisset gubernacula,
precedente tempore ab Ecclesia Catholica de-
scissens & Arianis adhærens, vehementer admo-
dum persecutionem aduersus Episcopos Orien-
tis Catholicos excitat, edictumque promulga-
t, quo aduersantes sibi Episcopos Ecclesijs spoliari,
vertereque solum in exilium iubet. Proinde
huius edicti auctoritate Aegypti magistratus im-
pulsus, Athanasium Ecclesijs illius regionis pri-
uare, & vix Alexandria eis ere labora. Ni
littera Imperatoris non leuem cõplectebatur
pœnam: sed omnibus ex æquo magistratus &
militibus quoque illis subiectis, qui etiam co-
rijs ingentis pecuniae multam irrogabat, &
corporis præterea cruciatum minabantur, ad
imperata facerent. Itaque multitudo Christiano-
rum in vnum coacta postulabat à Præside, vt non
temerè & inconsultò Athanasium vix exuiba-
ret: at consideratè procederet. Quod cum ei pre-
suadere non possent, restiterunt eius conatibus,
& vim Episcopo afferri non permiserunt. Quia
cum populus vndique conflueret, ac ingens
multus ac turba cerneretur, ad id vt omnes sedem
nem futuram expectarent: illic Præses de hinc
Imperatorem facit per litteras certiorari, me-
rim Athanasium in vix manere sustinens. Multis
verò diebus intermissis, cum iam tumultus
videretur sedatus esse: Athanasius clam ex vix
egreditur, & in locum quendam separatim
abdedit. Nocte verò intempesta Præses Aegypti
& præfectus præsidiariorum militum, ad Eccle-
siam, in qua domicilium habebat, contendunt.
Eò cum peruenissent, & illum in tabulatis que-
runt.

Athanasius
dicitur
à populo
contra Va-
lentem.

Athanasius
latebras ca-
pitat.

fuisse, cōsilio quod intenderant, frustra suscepto, inde recedunt. Quod verò vir sanctus tam opportuno tempore, tum præcognouerit insidias tum virarit, maioris videtur esse prouidentie, quam quæ homini attribui queat. Sunt autem alij, qui dicunt eum cum mente perciperet temerarium populi tumultum, & vereretur ne claudis, quæ inde fortè accideret, ipse auctor & causa videretur, toto hoc tempore in patris monumento diluuisse.

Valens verò Imperator haud diu post seniori usus consilio; vel quod opinionem de Athanasij virtute omnium animis insitam non parui æstimaret; quodque verisimile erat, Valentinianum, cum fidem Concilij Nicæni propugnaret, ipsum hac de re incusaturum: vel quod metuebat, ne cum tam multos Athanasius haberet fautores, tumultum eius causa cierent, & res nouas non sine Republica damno molirentur; scripsit litteras, ve Athanasius rediret, Ecclesiam que denuò capesseret. Qui ethi exindè, in sua Ecclesia absque vexatione quietè permiffus fuit agere: Ecclesiæ tamen sibi subiectæ à Præfectis eorum prouinciarum nonnihil vexatæ sunt; & inter alias Ecclesia Libyæ à quodam Præfecto Cappadoce, homine moribus deprauato, licet fide Catholico, labefactata est: quem in deteriora prolabentem, nec mores emendare curantem Athanasius sententiâ excommunicationis perculit; scripsit que ex more publicas litteras, quibus significaretur, ne qui excommunicatus ab ipso esset, ab alio usquam Episcopo reciperetur. Diuina reuera factum est prouidentia, vt post tot tantaque aliarum Orientalium Ecclesiarum naufragia liber relinqueretur Magous hic, qui videbatur esse

Athanasius
ad suam sedem
redire
iubetur.

Athanasius
excommunicat
Præfectum
Libyæ

Immensi labores eius pro ecclesia.

columna, Athanasius; cuius labores his temporibus pro Dei Ecclesia toleratos narrare quibusnam vnquam pro dignitate sufficere quibus quoque contigit, Melaniam, nobilissimam mulierum Romanarum, Marcellini quondam Consul filiam peregrinantem a Alexandria peruenire: quam Athanasius summo humanitatis officio excipiens donauit pelle ouina, quam domino acceperat à Macario Abbate oblata ipsi munere à Leone pro gratiarum actione de cæcibus cæcis ab ipso luci redditis.

Benignè suscipit Melaniam.

Athanasius nunquã cõdignè laudatus.

Cæterum prægrandis quidem liber conficiendus esset, si omnes præstantissimi huius Præfatis laudes à Patribus editas, quis simul in unum congereret: cum nihilominus impar sit omnis lingua ad celeberrima eius recensenda certamina, pro fide suscepta: vt nullus alius (fideles dicam) sit inueniri post Apostolos in Ecclesia Dei, quia acerbiora diuturnioraq; subierit pericula pro eadem tuenda, ac Magnus hic immo maximus Athanasius, quem Gregorius Nazianzenus, in oratione quam habuit in laudem Hieronimi, post alias laudes, oculum orbis sacerdotum Antistitem, confessorem, ducem & magistrum, sublimem vocem, fidei columnen, secundam CHRISTI lucernam, ac præcursores appellat. Qui tandem quadragesimo sexto sacerdotij sui anno plenus dierum solutus carnis vinculis, accepturus immortalitatis coronam, Patribus suis Patriarchis, & Prophetis & Apostolis, & Martyribus, qui pro veritate dimicauere adiunctus est: excellentiori honore in discessu decoratus, quàm quo in ciuitatis ingressibus cumulatus fuerit. Sic nimirum è vita migrans: vt copiosos Orthodoxorum lachrymarum

Felicissimus eius obitus.

ram imbres excitaret, maioremque ijs rebus que
in aspectum cadunt, nominis sui gloriam in o-
mnium animis reponderet; ac quasi flagrantissi-
mo quodam unguento ipsum cælum scriptis
suis exhilararet. Reliquit siquidem præclara eo-
rundem posteris monumenta: Duos nimirum
aduersus Gentes libros; Contra Valentem & Vr-
factum Anefites Arianos, Vnum; Et de virgini-
tate, & de persecutionibus Arianorum pluri-
mos, & de Psalmorum Titulis; Historiam Magni
Antonij Abbatis vitam continentem; & Episto-
las de festis diebus conscriptas; & multa alia,
que numerare longum esset: de quibus magna
aviditate perquirendis, perquisitisque colendis
est illud præclarum Cosmæ Abbatis elogium:
cū, inquit, inueneris aliquid ex opusculis S. Atha-
nasi, nec habueris chartas ad scribendum, in ve-
stimentis tuis scribe illud. Quare dolendum E-
pistolularum eius factam esse iacturam. Grego-
rius verò Nazianzenus eximius S. Athanasij en-
comiastes probè sciens precibus sanctorum hic
adiuari fideles; eundem eiusmodi interpellat
Apostrophe; Nos autem vtinam ipse benignus è
cælis aspicias, atque hunc populum gubernes;
perfectum, perfectæ Trinitatis quæ in Patris &
Filij & Spiritus sancti contemplatione percipi-
tur & colitur adoratorem; meque si quidem res-
piciat futuræ sint, in vita retinens, gregem me-
cum pascas; si autem Ecclesia bellis flagratura
est, reducas atque assumas tecum, & cum tui si-
milibus colloques: tamen si magnū sit quod postulo.
Venerandum verò sanctissimi huius Antistitis
corpus Alexandria Venetias translatum, illic ho-
norificentissimè asseruari etiamnum fama tenet.
Porro cum olim vrbs Romana, Petri Apostoli
Sedes

Præclara ei
scripta.

Oratio in
laudem A-
thanasij.

Greg Nazian-
inuocat S.
Athanasij.

Sedes, Athanasio magnis oppugnationum procellis agitato tutissimus portus fuerit, & tanquam aylum & perfugium calamitatum omnium beatissimi viri: non sine diuino consilio factum videtur, ut fortissimus fidei defensor, Religionis in Oriente propagandæ, & Ecclesiasticæ vnionis conciliandæ causa, iterum quodammodo post annos mille ducentos & amplius ad urbem redierit, præclaro ei constituto domicilio. Gregorius siquidem 13. Pontifex Max. studiosissimus Catholicæ fidei propagator, cupidissimusque Orientalis Ecclesiæ vnionis & pacis, Romæ templum egregium S. Athanasij nomine construxit, collegiumque Græcorum instituit: vbi cõplures adulescentes bonis moribus, & Orthodoxæ fidei doctrina erudiuntur: ex quo seminario vberes quando pietatis fructus ad Orientalem Ecclesiã venturos, Dei benignitate, & S. Athanasij patrocinio sperare licet.

Magnificum
templū Ro-
mæ S. Atha-
nasio erectū

C. Baron. in
not. Mart.
Rom.

VITA S. ANTONINI ARCHIEPI
copi Florent. ex ea qua est iussu Clementis septimi Rom. Pont. à F. Vincentio Maiorido oratoris Prædicatorum exactè cõscripta. Migrans è corpore anno Domini 1459. Relatus autem in numerum Sanctorum, ab Hadriano Sexto Papa, anno 1523.

2. Maij.

Patria & parentes S. Antonini.

Antonius, qui propter staturæ breuitatem Antoninus vocabatur, Florentiæ honestis parentibus, Nicolao & Thomaſia, anno 1389. Urbano Sexto Pontifice & Venceslao Cæſare natus est. Nicolaus pater vir probatis moribus, Tabellionatus collegio, quod in vrbe Florentina haud contemnendo loco habetur, quæſtæ præfuit. Ut primùm infanciam excessit, tanta cepit